

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

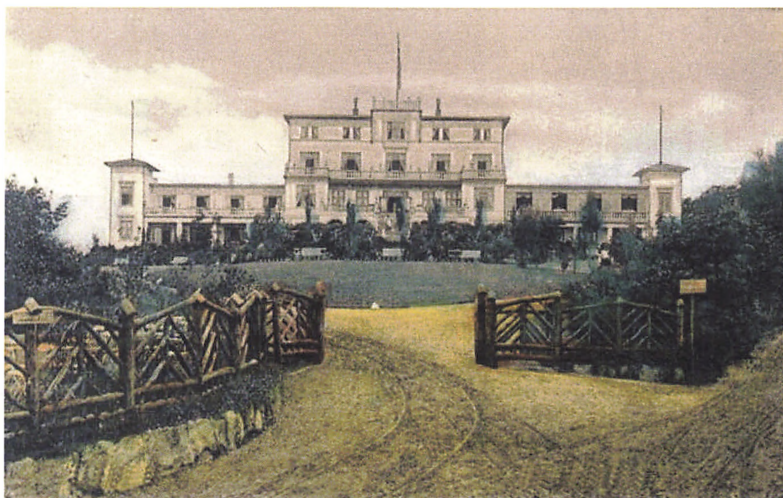
MEMLEMSBLAD FOR
**HISTORISK FORENING
FOR ESPERGÆRDE OG OMEGN**

NR 36
JUNI
2004

EGEBÆKKEN

Espergærdes stolthed gennem 60 år:

Hotel Gefion

Læs om Hotel Gefions opkomst, storhed og fald på
siderne 3-16

Se den „nye“ - hidtil ukendte - beretning om

Oktober 1943

- en beretning om de dramatiske oktoberdage i Snekersten og Skotterup - læs side 33...

Stationsbygningen ændres ikke

af Holger Dahl

Den 16. juni gav Helsingør Kommunes ejendoms- og miljøudvalg afslag på DSB's ansøgning om at ombygge og delvis nedrive Espergærde Stations røde pakhus. Som ofte fremført blev denne bygning opført i 1898 som billetsalg og venterum for holdeplads "Espergærde", og har siden tjent forskellige formål, idag er det Jernbaneorkesterets øve- og klubhus.

DSB ønskede at nedrive husets karakteristiske tilbygning og at bryde facaderne for at frembringe et åbent venterum. Imod dette projekt indgav Borger- og Grundejerforeningen for Espergærde og Snekkersten, Historisk Forening for Espergærde og Omegn, Helsingør Bevaringsforening, Mørdrup Bevaringsforening samt Piet van Deurs en fælles indsigelse ledsaget af alternative forslag. DSB fastholdt imidlertid sit projekt, der var integreret med en ny parkeringsplads, og kommunens teknikere kunne anbefale planen.

Som én fra den gruppe, der førte indsigelsessagen, kan jeg sige, at der var usikkerhed om hvorvidt vi protesterede på en for stilfærdig og korrekt måde. Jeg var derfor personligt glad for opbakningen, når jeg ved foreningsmøder omtalte sagen, og jeg var især glad for, at de synspunkter nogle medlemmer udtrykte ved generalforsamlingen, faldt sammen med mine egne. Det har endvidere været en god oplevelse, at foreninger, der er forskellige har kunnet samarbejde så gnidningsløst som tilfældet har været her. Det er der grund til at sige de implicerede en stor tak for, og der er grund til at huske det, hvis muligheden igen skulle vise sig.

Nu er afgørelsen faldet, og vi er naturligvis særdeles tilfredse. Det er flot, at politikerne tager ansvaret for at afslå DSB's ansøgning. Det giver foreninger som vor og andre engagerede en tro på, at der lyttes til vore synspunkter, og at de har en mulighed for at få betydning.

DSB har fået afslag i en sag, der for dem er lille, og mon det egentlig ikke er godt. Det havde været forkert at sætte borgernes good-will overstyr for at nå så teoretiske og usikre mål, som dem man her havde i sigte.

Espergærdes stolthed gennem 60 år:

Hotel Gefion

af Kjeld Damgaard

Det var en på den tid meget kendt københavnsk herreekviperingshandler, Jens Kjeldsen, der i sommeren 1896 første gang fremkom med tanker om et badehotel i Espergærde. Han købte

da 21.000 kvadratalen (= 8.300 kvadratmeter) jord "ned mod Stranden".

Her var det Jens Kjeldsens plan at opføre en meget stor, 3-etagers hotelbygning i Rosenborg-stil. Hotellet

Hotel Gefion, som det kom til at se ud - set fra Gefionsvej. I forgrunden ses den store portbygning, som mod syd indeholdt stalde til heste. Disse heste blev holdt for at trække en char-a-banc, som skulle køre gæster til og fra stationen. I den nordlige del var der et hønsehus og plads til et par grise. (Foto: Uffe Mortensens samling)

var planlagt med 70 værelser og en spisesal på 150-200 kvm. Byggeriet var budgetteret til 150.000 kr og monteringen af hotellet skulle koste omkring 100.000 kr. Ganske voldsomme udgifter for den tid, hvor en almindelig landliggervilla i Espergærde typisk kostede 20.000 kr.

Selvom byggeriet var planlagt til at starte i efteråret 1896 kom det tilsyneladende aldrig i gang. Den præcise årsag kendes ikke, men der skete ikke noget før året efter, da "Aktieselskabet Gefion" endelig fik påbegyndt byggeriet af et nyt hotel, der nu planlagdes til at koste 180.000 kr. Og den 15. maj 1898 stod hotellet klar til at blive åbnet.

Bygningen blev – som bekendt – ikke opført i Rosenborg-stil, men derimod i en byggestil som kaldes funktionalisme. Alt tyder på, at det var en af konsortiets ejere, arkitekt Anders Nielsen, der stod bag byggeriets udformning. I alle fald var det Anders Nielsen, der i maj 1898 fik bevilling til at drive restaurationen i hotellet – skønt det vel var hans hustru, Sophie Nielsen, der på det tidspunkt var den formelle ejer af hotellet.

Der var på det tidspunkt stor konkurrence om kunderne – der var kroer og hoteller i alle byerne i nærheden: Sletten, Humlebæk, Skotterup, Snekkersten og Gurre. Desuden skød pensionaterne op som

paddehatte i disse år. Det var derfor naturligt, at hotellet kun havde åbent i sommermånederne. Først i 1903 fik restauranten helårsbevilling, men da var restauratørerne allerede skiftet ud et par gange. Og i 1902 gik det helt galt – hele hotellet gik fallit.

Allerede sommeren før var det galt. Helsingør Avis skrev således den 17. juli 1901:

Den umulige Vært, en Svensk-Tysker, som havde lejet det smukt beliggende "Hotel Gefion" er "sat ud" af Ejerne eller rejst sin Vej, som man vil. I al Fald bliver der Intet at faa for Kreditorerne; thi alle Postopkrævninger og Breve komme tilbage med den kendte Paaskrift: "Bortrejst; hvorhenvides ikke".

En ny Vært har overtaget Hotellet. Mærkeligt er det, at denne ikke har bekendtgjort Forandringen; thi det kan sikkert kun være til det bedre."

Den nye Vært hed J. C. Sass – og allerede dagen efter annoncerede han da også om sin overtagelse af hotellet. Og samtidig reklamerede han i øvrigt med, at der nedenfor hotellet netop var opført en helt ny badeanstalt. Han fik da også hurtigt udsolgt hus og han engagerede bl.a. et polsk kapel, der gav koncert hver aften mellem kl. 17 og 23. Blandt gæsterne denne sæson var den portugisiske sanger Marquis de Souza, som hotelvært Sass skyndte sig at engagere til en koncert. Her blev de Souza akkompagneret af den italienske

Hotel og Restaurant
„GEFION“
 ESPERGÆRDE

Kun faa Minutter fra Stationen. Aabent hele Aaret

Højeste og smukkeste Beliggenhed ved Kysten og en
 Egebevoksning Skov 3 1/2 Mil Syd for Helsingør. Fr. Bane
 12 Minutter fra Helsingør.

NB. Hotellet eener sig, ved sin centrale Beliggen-
 hed, særlig som Udflygtstæde for Selskaber.
 Forspørgsler besværes omgaaende.

Hyggelige Lokaler for saavel mindre
 som større Selskaber, indtil 150 Couverts

Daglig Diner á 1,50 og 3 Kr.

Telefon 70 Esbjergærde

Carl A. Larsen

Espergærde Havn er tilgængelig for Fartøjer af indtil 8 Fods Dybde

violinvirtuos
 Riccardo
 Tagliacozzo. Og
 efter koncerten
 var der Soirée
 dansante med
 efterfølgende
 "Sexa", der blev
 serveret for en
 pris af 1,50 kr.
 "Sexa" var egent-
 lig et svensk
 udtryk for en
 lettere, koldt
 aftensmåltid,
 serveret ved 6-
 tiden om aftenen.

Også andre
 musikarrangemen-
 ter forsøgte Sass
 sig med, bl.a.
 børnebal, koncert
 af det polske
 Krakowianer-
 kapel. Men
 allerede året efter
 kom der atter ny
 vært, da Carl A.
 Larsen blev vært.
 Aktieselskabet
 bag hotellet var
 imidlertid stadig i
 økonomisk uføre
 og på en tvangs-
 auktion i decem-
 ber 1902 købte
 den tidligere
 restauratør på

Announce for Hotel Gefion fra 1904 - i Carl A. Larsens ejertid.
 (Vejviser for Frederiksborg Amt)

Hotel Gefion, Espergærde.

Hver Dag Kl. 5 $\frac{1}{2}$ —7 og Kl. 8 $\frac{1}{2}$ —11

Koncert af Krakowianer-Kapellet
Jakubowski.

Onsdag Aften Kl. 7: Børnebal.

Lørdag Aften Kl. 9: Soirée dansante.

Hotel Gefion, Espergærde

Onsdag Aften Kl. 8:

Musikalsk-deklamatorisk Soirée

ved kgl. Operasangerinde

Fru ALMATI RUNDBERG

og Hofskuespillerinde

Fru SEELIG LUNDBERG.

Akkompagnatrice: Frk. SCHIERBECK.

Billetter ved Buffeten.

Andegilde (med Bal) i Hotel Gefion

afholdes Torsdag den 24. Novbr. Kl. 7,
hvortil venligt indbydes. Afiser til Paa-
tegning er fremlagt hos d'Fr. Købmænd
Lund & Rosmuksen, Gølfinger, Smedem.
Svedstrup, Rørstrup, Bagerm. Tjellesten,
Espergærde, og i Hotellet. Telf. 70.
Afiserne slutes Mandag den 21. ds.

Espergærde i November 1904.

Konserterne paa Hotel Gefion

begynde 2den Pinsedag Kl. 4 af Trioen:
d'Hr. Mathiasen, Christoffersen og Rends-
bjerg.

Af Programmet for 2. Pinsedag ud-
føres bl. a.: Ouverturerne »Orfeus»,
»La Gazza Ladra» og »Wilhelm Tell».
Udtog af »Carmen» og »The Geisha»
samt Scene de Ballet af Beriot for
Violin-Solo.

*Eksempler på reklamer for arrange-
menter på Hotel Gefion i perioden
1901-06.*

Hotel Gefion

- Espergærde -

er aabent hele Aaret og anbefaler sin
Restauration og hyggelige Lokaler for
Selskaber, Baller og Møder m. m.

C. A. Larsen.

BAL

i Hotel „Gefion“

afholdes

Søndag den 11. Septb. Kl. 8—1,

hvortil alle indbydes.

Entré: 1 Kr. for en Herre, 50 Øre
for en Dame.

HOTEL GEFION

— ESPERGÆRDE —

Herman Bang-Oplæsning

Onsdag den 27. Juli Kl. 8.

Billetter a 1,25 Øre faas i Hotellet.

Paa Hotel „Gefion“.

Lørdag den 16. Juni 1906

Koncert og Oplæsning.

Koncertsanger: Hr. Vilhelm Michelsen.

Sange af Lange-Müller og Heise.

Klaverassistance: Fru Astrid Michelsen.

Hr. Skuespiller Poul Renmert.

Oplæsning.

Hotel Gefion.

Indmeldelser til Undertegnedes Danse-
kursus modtages Lørdag den 1. Oktbr.
paa Hotellet for Børn fra 5 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ og
Voxne fra 8—10. Ærb.

Charles Møller & Carl Petersen,
exm. Gymnastik- & Danselærere.

Frederiksværk Hotel, Carl August Larsen, hele herligheden for 85.000 kr. Carl A. Larsen var født i Helsingør, som søn af jordbruger Svend Larsen. Han var uddannet i både England, Tyskland og Frankrig.

Med ham kom der nye tider på hotellet. Nu blev der for alvor arrangeret bl.a. koncerter og underholdning m.v. Både udenlandske og lokale "stjerner" blev engageret til hotellet. Feks. var tre lokale berømtheder på den tid at se og høre på Hotel Gefion den 8. august 1902. De tre var kgl. skuespiller Olaf Poulsen, kgl. skuespiller Elith Reumert og kgl. operasanger Peter Cornelius.

Gefions store sal blev udnævnt til koncertsal og eksempelvis for søndag den 17. juli 1905 var koncertprogrammet følgende: *Ouverturerne til "Jean de Paris", "Digter og Bonde", "Mignon" og "Wilhelm Tell". Udtog af "Den skønne Helene", "Flagermusen", "Carmen", "Faust", "Cavalaria Rusticana", Liszt ungarnske Rhapsodi Nr 2, "Czardas" af Operaen "Der Geist der Wojewoden", Johan Svendsens Violin-Romance samt "Glühwürmchen" af Operetten "Lysistrate".*

Men det var langt fra det eneste, der blev disket op med på Gefion. I samme måned havde fru Anna Gnudtzmänn en viseaften på Hotel Gefion. Blandt gæsterne sås prinserne Aage og Axel –

brødre til prins Christian (den senere kong Christian X).

Men hvem boede egentlig på Hotel Gefion sådan en sommer. Vi har desværre ikke gæstebøgerne fra den tid, men heldigvis fortæller aviserne på den tid om nogle af gæsterne. I den sidste uge af juni 1905 ankom følgende gæster til Gefion: *Premierløjtnant Baron Rotenhan, Hannover, Premierløjtnant Aaberg, Neuhaus, kgl. skuespillerinde Fru Hjortberg, Stockholm, Bankdirektør Ramberg, Stockholm, Grosserer Jakobsen m. Frue, Stockholm, Grosserer Eliasson m. Familie Stockholm, Kaptajn Laeche m. Frue, Stockholm, Fru Nitzler, Helsingborg, Fru Gadde m. Familie, Malmø, Toldkontrollør Thomsen, Aarhus, Baron Schaffelitzky de Muckadell, Greve Arvid Posse, Sverige, Fru Methling m. Familie, København, Grosserer Julius Ottosen, København, Frk. Mariager, København, Grosserer Søe m. Datter, Forlagsboghandler Salomonsen, København, Frk. Bocher, København, Operasangerinde fru Quiding Faaborg, Frk. Bendixen, København, Etatsraad Rahllf m. Frue, København, Grosserer Rohde m. Familie og Grosserer Halvorsen m. Familie.*

Som det ses var der mange udenlandske gæster og fælles for de nævnte var, at de alle tilhørte samfundets højere lag. Hotellet var måske ikke ligefrem fashionabelt, men

Postkort, der viser Hotel Gefions terrasse omkring 1915. De tre „gæster“ ved bordet viser sig ved nærmere eftersyn at være Anna Andersen, Alfred T. Andersen samt en søster til Anna, Stella.

dog alligevel for en klasse af befolkningen, som hørte til i de øverste lag.

Carl August Larsen drev med andre ord et ganske velbesøgt og velrenommeret badehotel gennem små 10 år. Men i efteråret 1911 afhændede han hotellet til den norske hoteldirektør Alfred Trygve Andersen. Alfred T. Andersen skulle komme til at præge Hotel Gefion igennem mere end 30 år og med ham og hans hustru ved roret fortsatte den storhedsperiode, der indledtes med Carl A. Larsen.

Alfred T. Andersen var født i Bergen i 1882, hvor han startede som tjenerlærling. Senere kom han til London, derfra til Paris og Nice. I den periode fik han højere og højere stillinger og i 1904 blev han "headhunted" til direktørposten på Hotel d'Angleterre i København. Han havde på det tidspunkt ingen tilknytning til Danmark, men det skulle blive her i Danmark, at hans videre karriere skulle forløbe.

Han blev i 1906 gift med Anna f. Andersen, der var født i København i 1884. Hun var da ansat i en konfektionsforretning – en karriere hun

Alfred Trygve Andersen (1882-1949), hotelejer i Espergærde fra 1911 til 1943 var gift med Anna f. Andersen (1884-1974).

opgav for hoteldriften, især da ægteparret i 1911 overtog Hotel Gefion i Espergærde. Alfred T. Andersen var nemlig desuden direktør for den norske hotelfagskole, der lå i Bergen, men som senere flyttede til Oslo. Hver vinter rejste Andersen således til Norge for at lede undervisningen på skolen og hjemme i Espergærde måtte Anna Andersen så overtage driften af Hotel Gefion. Godt nok var hotellet lukket for liggende gæster i perioden september til påske, men der var stadig åbent for restaurantgæster, fester, møder og andre arrangementer.

I vinterperioden var der således kun – foruden Anna Andersen – en kokkepige, en stuepige, en altmuligmand samt midlertidige tjener efter behov. I sommerperioden var der imidlertid mange flere: En overtjener, et par ungtejener, flere stuepiger, en kok samt køkkenpersonale, bl.a. både en kold og en varm jomfru. Haven blev passet af en udefra kommende gartner, nemlig Anton Dallgaard.

Et lille hjørne af hotellet havde imidlertid åbent hele året. Det var krostuen, der lå i en bagbygning – op imod Gefionsvej (nuv. Gefionsbakken).

Kroen – som lokalt blev kaldt "Snasken" - blev bestyret af en ansat dame, der altid kun blev kaldt "Moster". Alfred T. Andersen satte aldrig sine ben i denne del af hotellet – det lod han "Moster" om – og hvis det brændte på, så måtte Anna Andersen ned for at redde situationen. Ved slagsmål var det som regel nok at "*Fru Andersen kommer*" blev råbt – så standsede uroen. I andre tilfælde måtte Fru Andersen vise sig i døren for at få ro!

Anna og Alfred Andersens fem døtre, øv. f.v.: Bergith, Else, Gerd, Inge og Rigmor.

Det faktum at Alfred T. Andersen ikke viste sig i krostuen, gav ham blandt gæsterne, der som oftest var fiskere, tilnavnet "Den norske Ansjos". I krostuen serveredes i øvrigt stort set kun øl og på spisekøkkenet stod stort set kun biksemad.

Alfred T. Andersen moderniserede i øvrigt hotellet ved forskellige

lejligheder. Blandt andet blev der lavet balkoner på 2. og 3. sal til de værelser, der vendte ud imod Øresund og allerede ved overtagelsen lod Andersen muren

Alfred T. Andersen byggede dette hus på Strandvangsvej 4 for at døtrene ikke skulle vokse op på hotellet - og fordi der ikke var plads til familien på selve hotellet. Huset blev opkaldt efter ejersens forbogstaver: ATA. Folkeviddet mente dog at det betød „Alfred, Tøserne, Anna“ ! (Foto:1952)

mellem restauranten og salen gennembryde, således at man fra en del af restauranten kunne se ned i salen. Hotellet rummede i øvrigt 42 værelser og man kunne tage selskaber helt op til 150 kuverter.

Hotellet var i det hele taget centrum for egnens kulturelle liv. Her blev arrangeret koncerter, andegilder, baller, oplæsninger, vælgermøder, foredrag, soirée dansante's, Sankt Hans bål, auktioner, general-forsamlinger, møder, revyer, folkedans, gymnastik, skydning,

badminton, danseundervisning og ikke mindst fester af alle slags.

Og hotellets gæster var fortsat at finde i samfundets øverste lag. I sommeren 1933 kunne man således bl.a. finde følgende personer i gæstebogen: *Greve og grevinde Chronsted, Stockholm, Statsadvokat Dørcher Tobiesen og frue, Oslo, Overrettsagfører Hauberg med familie, København, Bakdirektør Georg Brandt med frue, København, Boghandler Hugo Klein med frue, København, Grosserer Carl Hoffmann*

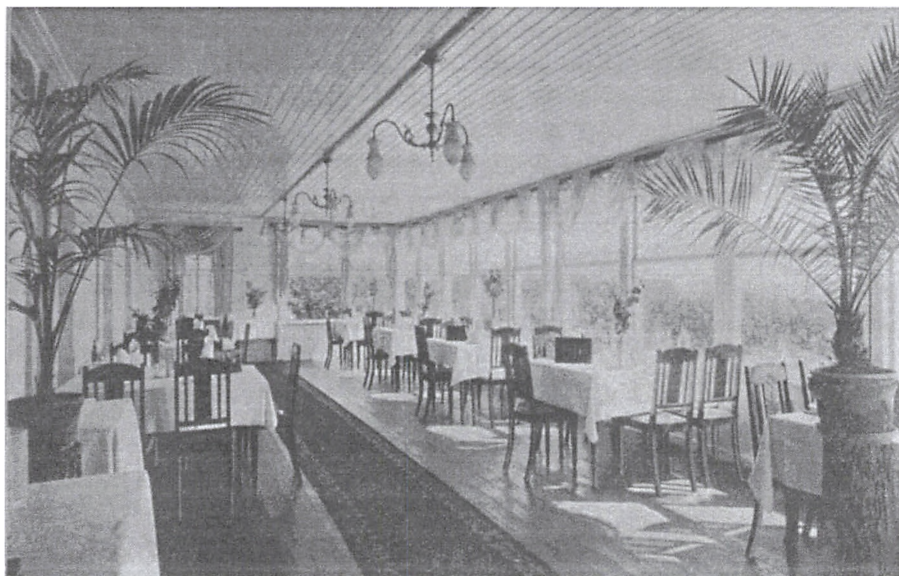
I 1934 dannedes under Espergærde Borger- og Haandværkerforening en afdeling for badminton. Det eneste sted i Espergræde man dengang kunne spille badminton indendørs var i salen på Hotel Gefion. Her ses således deltagerne i en turnering i salen på Gefion midt i 30'erne - bemærk våbenskjoldet øverst til højre: EBH - først i 1945 sammensluttedes denne afdeling med Espergærde Idræts Forening.

og frue, København, Grosserer Christian Tarp med familie, København, Grosserer Hans Thomsen og Frue, København, Direktør Aaquist med familie, Trollhättan, Bogtrykker Herluf Trolle med familie, København, Grosserer Tarp og frue, København, Papirhandler Clausen og frue, København, Direktør Heine med familie, London, Fru direktør Polack, København, Overretssagfører Hauberg med familie, København, Landsretssagfører Fraenkel, København, Grosserer Carl Hoffmann og frue, København, Fru direktør Poulsen, København, Miss Schott, London, Miss Hobbs, London, Sekretær Bjørn, København, Veksellerer Martin

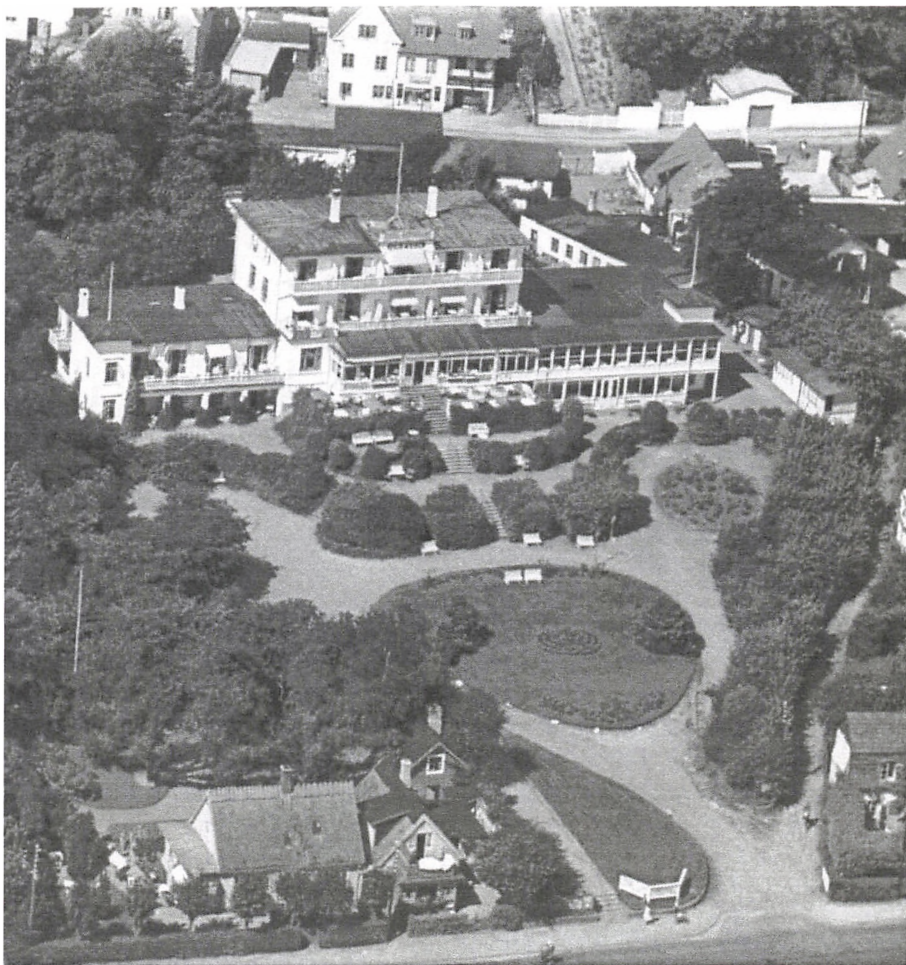
Levin, København samt Frøkerne Carlesson, Stockholm.

I øvrigt havde man i denne sæson en række vellykkede børnebatter, og ved Sankt Hans havde man arrangeret Sankt Hans bål på stranden, medens selve hotelhaven var illumineret – efter sigende et af de steder langs kysten som tog sig bedst ud i en sådan festbelysning.

En af hotellets allerstørste aftener, var imidlertid den aften, hvor Strandfesten fandt sted. Det var i august 1933 at "Udvalget for en badestrand i Espergærde" havde arrangeret en stor strand- og havnefest med henblik på at

Hotel Gefions „Table d’hôte“ - altså hotellets spisesal - fotograferet i 1920'erne.

Hotel Gefion set fra øst i 1937. Som det ses havde hotellet indkørsel fra både Gefionsvej og fra Strandvejen - og adressen var da også indtil nedlæggelsen Strandvejen nr. 360.

samle penge ind til at skabe bedre badeforhold på det areal syd for havnen, som vi nu kender som Store Strand. Der var sat alle sejl til for at få

penge i kassen, bl.a. var der arrangeret svømmeopvisning, kapsvømning, dansetelt, restaurationstelt, konditoritelt, bodega, tombola,

Da Espergærde Skoles første realklasse havde taget eksamen i 1950, fejredes begivenheden med et stort bal på Hotel Gefion. Billedet viser - foruden nogle af deltagerne - også de høje åbninger ud imod restauranten plus en del af den balkon, som efter mange badmintonspilleres beretninger, opfangede alt for mange bolde i løbet af en aften.

skydetelt, keglebane, biograf-forestillinger, lotterier og strandpyjamas-konkurrence.

Men på Hotel Gefion fandt midnatskabaretten sted. Med 400 tilskuere blev det en stor succes – og det var ikke så sært, for der optrådte flere af tidens allerstørste navne: Carl "Fyrtaarnet" Schenstrøm, Marguerite Viby, Olga Svendsen, Christian Arhoff

og Hans W. Petersen. Efter kabaretten blev samtlige medvirkende beværtet og indlogeret hos direktør Svend Nielsen på Flynderupgaard. Året efter lå den nye badestrand klar til brug – og den har byen jo stadig stor glæde af.

I en tre-årig periode – fra 1935-38 – flyttede familien Andersen til Oslo og boede dér permanent. Årsagen var at Alfred Andersen ønskede familien

tættere på sig medens han tog sig af hotelfagskolen. I denne periode var hotellet bortforpagtet til Michaeline Hansen, der var gift med Ivar Hansen. Sidstnævnte var inspektør på National Scala i København, så det var hustruen, der drev Gefion i denne periode.

Men i 1943 sluttede Andersens æra. Hotellet blev solgt til hotelejer Julius Jensen, der ejede stedet frem til 1950. I denne periode havde Julius Jensen,

delvist bortforpagtet dele af hotellet, bl.a. krostuen til Agnes S. Terkelsen.

Den sidste hotelejer i Espergærde blev Kai Theodor Andersen. Han var født i 1901 som søn af en snedkermester i København. Han blev uddannet som tjener på Skandinavien-Amerika Linien i 1919-21. Efter nogle år i restaurationsbranchen, udlærtes Kai Andersen som snedker og blev senere formand og værkfører i et snedkerfirma i Lyngby. Hans interesse

Foruden almindelig danseundervisning, var der også et folkedanserhold, der øvede i Gefions sal. Her er et hold fra omkring 1950 forevigtet i salen foran de store male- rier med lokale motiver - bl.a. fra Kronborg og Øresund.

var dog hotelbranchen og da hans hustru, Edith f. Ullits, delte denne interesse, overtog de i 1950 Hotel Gefion i Espergærde.

Men efter 10 år sluttede det. Kai Andersen opgav at drive hotel – og hele herligheden blev solgt til nedrivning. Kai Andersen blev senere restauratør i „Bakkens Perle“ på Bakken.

Et konsortium med landsretssagfører C. E. Jensen i spidsen havde således planer om i stedet at opføre et luksusbyggeri på ejendommen. Imidlertid måtte hele sagen en tur rundt om fredningsnævnet, men her godkendte man projektet, idet man motiverede godkendelsen med at det nye byggeri hverken i højden eller i længden oversteg hotellet.

Arkitekterne bag projektet var helsingoranerne Ib Møgelvang Nielsen og Carl Kann – og det nye byggeri var planlagt til at rumme 30 lejligheder i flere størrelser – helt op til 210 kvadratmeter. Fredningsnævnets godkendelse kom den 28. september 1959 – og dermed var Hotel Gefions dage talte. I løbet af kort tid afvikledes hoteldriften og i løbet af 1961 rejste det nye hus sig i hele sin højde – og var klar til indflytning i 1962.

Kilder:

*Diverse aviser fra perioden 1897-1962.
Arkivalier i Bygningsinspektoret,
Helsingør Kommune.*

*Diverse arkivalier i Kjeld Damgaards
samling.*

*Interview med Inge Poulsen f.
Andersen, Kelleris.*

Siden 1962 har dette hus sat sit præg på Espergærdes „seafront“ mod Øresund. Mange syntes at hotellet var grimt - og ligeledes dette byggeri - men arkitektur kan som bekendt altid diskuteres. (Foto: april 2004)

H. C. Andersens unge år

I anledning af H. C. Andersens 200 års fødselsdag den 2. april 2005 beskrives hans liv og tilknytning til lokaliteter over det ganske land. Her skal gives en skildring af H. C. Andersens unge år, af hans omgivelser og levevilkår samt af nogle af de mennesker, han mødte. Især vil hans tid på latinskolen blive behandlet, idet han netop oplevede en plagsom periode på Helsingørs lærde Skole, der i dag er Espergærde Gymnasium.

Af Holger Dahl

I Odense

HCA kom fra et fattigt skomagerhjem i Odense. Han legede ikke meget med andre børn, men kunne lide at faderen fortalte historier. Faderen døde, og HCA kom i fattig-skole. Da fandt han imidlertid fornøjelse ved at besøge et genbohus, der var stiftelse. Der boede således en præsteenke, madam Bunkeflod, og svigerinden, jomfru Bunkeflod. Hos dem mødte han litteraturen og fik lov til at læse Holberg og Shekespeare m.fl., og jomfruen kunne lide at synge. HCA fik selv smag for at

skrive vers og skuespil, som han læste op. Han nød at se omrejsende skuespillertruppe, og han begyndte selv at synge. En aften fik han lov til at optræde for biskop Plum og oberst Guldberg, og de roste ham. Hans mor ville have ham i skrædderlære; men den vidtløftige dreng ville til København for at blive skuespiller. Han slagtede sin

Hans Christian Andersen, 1838.

sparebøsse, og da Guldberg var ude at rejse, fik han en bogtrykker Iversen til at skrive et brev til en danserinde, madam Shall, som havde en vis indflydelse, og så rejste han.. – Ingen kunne dengang tro, at han fik et levnedsløb, der skulle gå over i historien.

I København

Det var i 1819, den 14 årige dreng stod af dagvognen i København med 13 rigsdaler i lommen og uden at kende et menneske. Det var efter statsbankerotten, efter kaperkrigen og efter tabet af Norge, og i de hårde tider var der ikke bygget op efter englændernes bombardement i 1807, som dræbte 1600 københavnere. Danmark var et lidet fattigt land. - Det er for øvrigt påfaldende, at folk dengang var så små og smalle, som vi kan se det af soldateruniformerne fra den tid. - Der var store sociale forskelle, og fra vinduerne kunne borgerskabet se barbenede, lasede børn rode i rendestene og ruiner. - Der forestod her HCA 3 tragiske år, hvor han med sine gode talegaver vagabonderede fra hjem til hjem. Han løb teaterfolk på dørene og fik indimellem ulønnede job som statist på Det kgl. Teater. Han forsøgte også at synge, ja, sågar at danse; men ser vi på billeder af ham, forstår vi, at han ikke egnede sig for scenen. Det kiksede. Men HCA var til gengæld kommet i kontakt med betydende, åndeligt fribårne og vidtskuende mennesker, der havde

fattet interesse for den usædvanlige dreng.

Guldalderen

HCA var kommet til København i den periode, vi kalder Guldalderen, en periode, der viser en usædvanlig rig kulturel blomstring. Den første halvdel af 1800-tallet bragte sideløbende hermed store samfundsmæssige forandringer, og ironisk nok forøgede hovedstaden sin betydning trods rigets store tab. Guldalderen var på flere måder et produkt af det dannede borgerskab, der især var knyttet til København. Typisk er det kendte maleri af Wilhelm Marstrand, der viser en musikalsk aften hos hofvinhandler Waagepetersen, hvor komponisterne C. F. Weyse og J. P. E. Hartmann er deltagere. Dannede borgere og kunstnere og åndsmennesker sammen. Det var fra disse kredse, der kom krav om indseende med statens anliggender, og i 1824 kom det første borgerlige indslag i et organ, der i det mindste formelt rådslog med den enevældige konge. Adelen nedarvede førerstilling var under det pres, der førte til Grundloven af 1849, hvor borgerskabet overtog teten. I byen var der en lang række kunstnere af alle arter. De tog på landet og fik inspiration, og de rejste på dannelsesrejser til Sydeuropa; men de kom tilbage til København og det kulturelle miljø her. Man så de forskellige kunstarter som et hele, og naturvidenskab var integreret hermed.

Det er sympatisk ved Guldalderens kunst, at den beskæftiger sig med menneskelivet, både i tilværelsens nære dagligdag og i forhold til naturen. I Guldalderen smeltede den kendte fortid sammen med den ukendte fremtid til en nærværende samtid, og i takt med at riget blev mindre steg den nationale følelse. På et enkelt område udskilte HCA sig fra de fleste Guldalderkunstnere, idet han havde så lav social baggrund.

Kongens by med volde

Byen København var Kongens by med Kongeslot og soldater. Den enevældige Majestæt Frederik den Sjette boede om sommeren på Frederiksberg slot på den høje bakke vest for byen, og her var det populært at se ham promenerere i parken med sin familie. Det egentlige København lå indenfor voldene, og man kom ind i byen gennem en af de fire byporte: Vesterport, Nørreport, Østerport og Amagerport. Ved portene var der vagter og ved acciseboderne toldbetjente, der opkrævede konsumtion eller accise. Portene blev lukket om natten og nøglerne afleveret til Kongen; men i 1821 blev det tilladt at Nørreport fra 1. september holdtes åben om natten. Dog måtte alle portene, som det var gammel skik, være åbne om natten i Kildetiden, 6 dage omkring Sct. Hans.

Udenfor voldene

Udenfor byen var der nok forstæder, "Broerne", men der var ikke mange

*Frederik den 6. på spadseretur i Frederiksberg Have.
(Stik af H. P. Hansen).*

huse. På Nørrebro var der forskellige beværtninger, såsom "Grams Have" og "Billigheden" - og på "Store Ravensborg" holdt "Det bestandige borgerlige selskab" til. Her var også Assistens Kirkegård, hvis meget berømte gravsted i dag netop er HCA's. - Den livligste forstad var Vesterbro. Om søndagen var her et broget folkeliv. Et kendt beværtningssted hed "Ægypten", og der var karruseller og keglebaner

og morskabsteateret "Prices Komædie". Også "Frihedsstøtten", symbolet på bondefriheden, var opstillet her.

Indenfor voldene

Indenfor voldene var der som nævnt mange spor af bombardementet. Frue Kirke var under genopførelse, men det havde lange udsigter med en ny universitetsbygning. Stadens brolægning var dårlig, og rendestene var dybe. I stærkt regnvejr var der oversvømmelser på bestemte steder. Hist og her stod vandposter, hvorfra tjenestepiger med åg over skulderene slæbte spande med vand til husene. Gadebelysningen bestod af tranlamper, der blev passet af gadevægttere. Vægterinstitutionen var beboernes sikkerhed, som i alvorlige tilfælde fik assistance fra Hovedvagten, og politibetjentenes stokke sad meget løst. Straffe for tyverier og andre forbrydelser var meget strengere dengang. Der var en såkaldt Stokhusret, hvor man ved slag søgte at få formodede forbrydere til at tilstå, og man straffede med kagstrykning. På gaden kunne man også se tugthusfanger i brungrå dragter og bøjler om foden på vej til fæstningsarbejder under anførsel af en slavesergent.

I teateret

Det teater, der trak så stærkt i HCA var "Det kgl. Teater" på Kgs. Nytorv, næsten på samme sted som det

nuværende ligger. Der blev talt meget om teateret og om skuespillerne, også dengang; men det har været betydeligt anderledes at gå i teateret. Man havde noget, der hed "Høkerloger". Det var loger, som ved logeauktioner købtes af billetsjoverne, og hvortil billetterne enkeltvis solgtes af dem til hver forestilling. Således var størstedelen af teaterets tilskuerpladser i hænderne på spekulanter. Disse solgte såvel abonnementer som pladser til enkeltforestillinger. For at gøre forretningen indbringende stuede høkerne så mange som muligt sammen. Pladserne blev først nummererede i 1855. Der kunne være en ulidelig hede, og luften blev ikke bedre af, at det var almindeligt at have kager med. Det var også almindeligt at kommentere forestillingen og at tysse på andre. At gå til komædie i en høkerloge var bestemt ej blot til lyst.

HCA som dramatiker

Det lykkedes altså ikke for HCA at komme til scenen; men så begyndte han at digte. Det havde han egentlig allerede forsøgt sig med i Odense. Han læste en tysk romantisk novelle, der hed "Skovkapellet", som han dramatiserede, og han viste bl. a. produktet til Oehlenschläger og Ingemann. Da han også vidste, at kommandør P. F. Wulff oversatte Shakespeare dramaer, opsøgte han ham således: Andersen kom ind af døren og begyndte uden nærmere

Situationsbillede fra en af Det kgl. Teaters „høkerloger“

omsvøb: "De har oversat Shakespeare, ham holder jeg så meget af, men jeg har også skrevet en tragedie, vil De bare høre." Wulff bad ham overrasket nyde noget, men det ville HCA ikke. Han hev et manuskript op af lommen og "læste i galop". Da han var færdig, spurgte han Wulff: "Kan der ikke nok blive noget af mig, for det ville jeg så gerne." Man forstår godt at Wulff undrede sig. - HCA skrev herefter bl. a. et drama i fem akter, der hed "Alfesol", og som var bygget over et nordisk emne. Det stykke fik afgørende betydning for ham. Det blev selvfølgelig læst op for enhver, og det fik ros fra flere sider. Denne ros æggede forståeligt nok HCA, der ikke satte sit lys under en skæppe. Han indleverede stykket på "Det kgl. Teater" til antagelse.

Rahbeks vurdering af HCA

Det kgl. Teater havde en direktion på fire direktører: Holstein, Rahbek, Olsen og Collin. Det blev litteraten Knud Lyhne Rahbek, der læste stykket, og det blev ham, der tog initiativ til at der blev gjort noget for HCA. Rahbek boede med sin kone, Kamma, i "Bakkehuset" nær Frederiksberg slot, og hjemmet var gæstfrit

for mange, bl. a. Oehlenschläger. I Rigsarkivet er den bedømmelse Rahbek gav af den 17-årige HCA, og hans værk, og det er med forbavsende klarhed den game litterat konstaterer det uomtvistelige talent, der lå bag det umodne makværk. Han slutter: "*Jeg ved ikke, hvorvidt mine mere formaående Colleger tiltroe os at kunne skaffe ham enten imiddelbar Kongelig eller anden offentlig Understøttelse til at studere, eller om det skulle ikke være bedre, som jeg for lang Tid siden har foreslaaet en af hans Velyndere, ved Privatsubskription hvortil jeg gierne ville give min Skiærv, at bringe saa meget sammen, at han kunne holdes tre Aar i Latinskole, og et Aar her ved Universitetet, indtil man saae, hvad der da blev af ham. Men at der bør skee*

noget for ham, derom er jeg overbevist, og anbefaler mit Ønske i saa Henseende til mine Herrer Collegers nøjere Overvejelse og formaaende Understøttelse." – Ved næste direktionmøde var de andre direktører enige med Rahbek, og man indkaldte HCA til samtale. HCA kom med hjertebanken. Var hans stykke blevet antaget. Rahbek gjorde dog hurtigt klart, at stykket viste forfatterens fuldstændige mangel på dannelse, uden hvilken man ikke kunne producere noget, der kunne bydes et dannet publikum. Men man ville ansøge kongen om en understøttelse, så han kunne blive sat i latinskole.

Collin

Hvem af meddirektørerne, der var formående var ganske oplagt. Det var Etatsråd Jonas Collin, som var sekretær i den enevældige monarks fond med navnet "ad usus publicos" (til det offentliges vel). Collin var en potentat, der hørte til i begivenhedernes midte, men det huede ham bedst på selvudslettende måde at liste ud i periferien. På Det kgl. Teater førte han vederlagsfrit tilsyn med økonomien og dele af kunsten, og han pløjede sig gennem besværligheder og fik tingene til at gro. Efter hans opfattelse ville HCA blive ulykkelig og fortabt for det borgerlige selskab, hvis han "vedblev at hendøse sin tid".- Der findes et mærkeligt brev af 2. dec. 1822, efter at alt var på plads, fra teaterdirektionen

til fonden "ad usus publicos". Man både ansøger om understøttelsen og meddeler Hs. Majestæts allernådigste ytring samt meddeler, at rektor Meisling formedelst 350 rdl. årlig vil optage HCA i Slagelse lærde skole og have ham boende. - HCA var reddet fra en tilværelse som miskendt geni. – Collin var en myndig mand, som Frederik VI satte meget højt. Hans virke sporede på næsten alle områder i det økonomiske og kulturelle liv. Som finansdeputeret søgte han at skabe faste rammer i statshusholdningen efter statsbankerotten i 1813, og kunst og videnskab støttede han med stor indsigt. Han kom i forbindelse med alle landets kunstnere, digtere, teknikere og videnskabsmænd, og med "sin" fond fungerede han som nationens kulturelle pengeanbringer. – Denne mand gjorde HCA til sin protege og påtog sig ansvaret for hans skolegang.

I Slagelse

Den 26. okt. 1822 ankom den forventningsfulde 17-årige HCA med dagvognen til Slagelse, hvor han var optaget i den lærde skoles 2. klasse. – I det øjeblik gjorde HCA springet fra proletariatets verden til overklassens. Ganske vist havde den påtrængende dreng haft adgang til mange hjem, hvor man havde trakteret ham; men i samme øjeblik han stod på gaden, var han en hjemløs proletar, hvis eneste tilflugt var et snavset kammer i byens værste kvarter.

Ankomsten

HCA ankom i højt humør, og blev indledningsvis indlogeret og kom på kost hos en ældre enke. Da han næste morgen meldte sig hos rektor Meisling i skolen, blev han venligt modtaget og fik at vide, at Collin havde ordnet alt, og han blev bedt om at spise med familien om aftenen. Til Meislings forundring halede han ved denne lejlighed både "Alfesol" og "Genfærdet ved Palnatokes Grav" op af lommen og læste dem op. Hvad der havde været god politik i hovedstaden, og skaffet ham komplimenter, blev her latterliggjort og hånet af Meisling, så HCA måtte hurtigt sadle om. Det gode forhold holdt kun kort.

Skolestarten

At komme i latinskole hos rektor Simon Meisling var en revolution for HCA. Han kom fra en nærmest vagabondagtig tilværelse i hovedstadens slum til regelmæssig undervisning. – Den i nogen grad asociale unge mand havde svært ved at tilegne sig eksakt stof, og trods loyal opførsel og gode menneskelige egenskaber, har han været en særdeles vanskelig elev. – Medens de fleste drenges interessefelt er udadvendt, og de tager tilværelsen som den er, var HCA's intellekt spaltet i modtagning og betragtning, og han ville helst kun modtage det stof, hans fantasi kunne arbejde med. I klassen virkede han som "en grim ælling". Han anbragtes i næstnederste klasse mellem

næsten børn, så han ragede op over dem alle. Alle så forundrede på ham; og følgen blev, at han var afsondret fra kammeratskabet. – Skolearbejdet krævede koncentration og stædighed; men desværre var regelmæssigt arbejde hans bohemenatur inderligt imod, og hans overdimensionerede følsomhed og sårbarhed overfor rettelse og kritik formørkede hele hans tilværelse. – HCA mobiliserede al sin flid; men han startede næsten uden forkundskaber, og nu stormede alle fagene nådesløst ind på ham. Lærerne kunne selvfølgelig ikke spilde klassens tid på ham, der f. eks. ikke var i stand til at finde København på landkortet, og som havde en så uhyggelig mangel på viden om de mest elementære ting.

Meisling

Rektor Simon Meisling, der havde fået ansvaret for HCA's uddannelse og timelige vel, var trods gode eksaminer en grov kyniker. Det ry, der tidligere havde stået om ham, kan ses af, at selveste Sjællands biskop, Fr. Münster, deltog ved hans indsættelse. En hel del kunne tyde på, at Meisling i de yngre år var en glimrende skoleleder. Men med årene tog hans hidsighed og pedanteri overhånd, ligesom hans uheldige ægteskab trak ham nedad socialt og medførte uordentlige økonomiske forhold. Efterhånden stivnede han og forsumpede åndeligt. – Han havde et kuglerundt hoved og hvasse øjne med grønt skær bag et par

store briller. Han havde en klumpet næse, rødmosset ansigt og småkrøllet rødligt hår. Maven var fremspringende og holdningen elendig. Hans grovheder var uden sidestykke. Vandhuspoet, torsk, generaldagdriver og skraldevognskusk var almindelig tiltale.

HCA's bekendte

Den første jul stuedes familien Meisling og HCA sig sammen i en karet og kørte til København. HCA indkvarterede sig hos gamle madam Jørgensen, han tidligere havde boet hos. Under dette besøg blev HCA for første gang indbudt til middag i det Collinske hjem, og her viste han sin endnu gode karakterbog frem. På Meisling havde besøget hos den fornemme etatsråd en yderst negativ virkning. Han så sin mærkeligste elev, som han var begyndt at se skævt til, blive modtaget af en af kongens betroede mænd, medens han selv stod udenfor denne kreds. Ved senere lejligheder så han sin forhulede elev modtage invitationer til fornemme hjem, f. eks. Kommandør Wulff på selveste Amalienborg Slot og Oehlenschlägers. Det virkede som salt i et åbent sår.

Fru Meisling

Efter nogen tid flyttede HCA ind i Meilings hus. Han fik et lille værelse ved siden af fruens sovekammer, men med egen indgang. Den umodne mand fik et grundigt kendskab til fru i huset,

og det rystede ham og øgede hans depressioner. Det var ganske givet med til at cementere hans angst og uvilje mod at nærme sig en kvinde i et mere fortroligt forhold. "Fruen havde intet godt rygte, man fortalte mange skandaløse historier. Smuk var hun ikke, fed og rødhåret, det var rigtignok kun forlorne krøller, der havde denne farve sagde hun, thi da hun som barn havde rødt hår ville hun bære den kulør krøller for at man ikke skulle tro det var forfængelighed hos hende, at hun tog dem mere mørke, skønt det var hendes egentlige hårfarve. Hvilket dog var snak." Hun kendte sit dårlige rygte i Slagelse, men slog det jovialt hen. Hun lå i permanent strid med tjenestepigerne, der ofte udskiftedes. Hun havde sit eget soveværelse. Meisling gik tidligt i seng med en god punch, medens hun læste højt for ham af Walter Scott. Når han sov, sneg hun sig ofte ud af huset, forklædt som bondepige. HCA mente, hun havde maskepi med officerer fra det lansenerregiment, som lå i Slagelse. Efterhånden gik det op for den enfoldige HCA, hvad hans rektors hustru bedrev uden for ægtesengen, og da hun virkede frivol, rødmede han og blev forlegen. Hertil reagerede hun spidst ved at sige, at han "var ingen rigtig mandfolk". HCA kom også ud for direkte tilnærmelser. Hun bad ham føle, at hun begyndte at blive mager, og hun gav ham venligt god punch; men når han fik slemme tanker, rystede han over hele kroppen

Rektor Simon Meisling.

og skyndte sig ind på sit værelse og bad til vor Herre om at blive et godt menneske. Her var fru Meisling afgjort kommet til den forkerte.

Meisling vil flytte

Tiden i Slagelse var hård for HCA; men nu begyndte det at tyde på forandring. Meisling havde aldrig befundet sig godt i Slagelse og ville gerne tættere på hovedstaden, så da en stilling som rektor i Helsingør lærde skole blev ledig, søgte han den. HCA blev i maj 1826 klar over, at Meisling havde fået embedet, og han skulle nu hurtigt gøre sin stilling op. - Selvom Meisling ikke havde behandlet

HCA godt, var han dog af den overbevisning, at det ville være bedst at flytte med til Helsingør. Han frygtede at skolegangen blev forlænget med et år ved at blive i Slagelse, og skrev derfor et indtrængende brev til Collin. Denne kunne tiltræde HCA's ønske, og efter Meislings koncept ansøgte han nu Universitetsdirektionen om at måtte følge med som gratist, hvilket hurtigt blev bevilliget.

Rejsen til Helsingør

Midt i al elendigheden blev rejsen fra Slagelse til Helsingør en stor oplevelse for HCA. Han skildrede den begejstret i breve, i "Levnedsbogen" og i "Mit Livs Eventyr". Han havde den videbegærlige opdagelsesrejsendes natur, og det udviklede sig til, at han blev den mest rejsende af alle guldalderdigterne, og at han lavede sit valgsprog: "At rejse er at leve!". – Den 23. maj startede man fra Slagelse. Selskabet bestod af familien Meisling, tjenestepigen, HCA og en anden elev, Hvid, der skulle dimitteres til efteråret. Allerede inden hestene kom og blev spændt for, sad Meisling og børnene rejseklædte på vognen. Det var en skik han havde ved begyndelserne af sine rejser, og han drak endda ofte sin morgenkaffe på vognen. Alle de øvrige steg op og rejsen begyndte. Man snakkede om den by, man rejste mod, og som HCA afmalede som et Himmerige. HCA fik en del smukke afskedshilsener, bl. a. fra Ingemann i

Sorø. – Den første dag nåede man til Ringsted. Her overnattede Meislings hos en præst 7 km nord for byen, medens Hvid, tjenestepigen og HCA skulle gå tilbage til "Overdrevskroen". HCA tilstod åbent, at han var bange for den lange spadseretur gennem en mørk skov. De fik en drukken bonde som vejviser, men gik selvfølgelig vild og kom først til kroen efter midnat. – Næste dag kom man ad den tørre landevej igennem Roskilde, hvor "*skovkyster, store bondebyer og fiskerlejer*" gjorde et mægtigt indtryk på HCA. Der var glimrende udsigt; men "*det er en halsbrækkende vej at køre. Bakke op og ned og nogle er så stejle som et tag og dertil kom, at vore heste var sky, så jeg kun halvt kunne nyde den dejlige natur*". Isefjorden var betagende, og HCA følte sig "*som en fugl i luften*". Også Meisling var i godt humør. De rullede over Værebro å, og HCA erindrede Saxos sagn om Frode Fredegods begravelse her. Mange oldtidsminder stod pludselig levende for hans øjne, og han "*syntes for øjeblikket at leve i en hel digterverden*". Nu gik det mod Slangerup, Kingos fødeby; men "*byen og indvånerne gav mig ide om en sand ravnekrog*". Unger vrælede, og på Postgaarden havde de ikke engang en trappe til at stige ned på o.s.v. Om aftenen nåede selskabet til Hillerød, hvor HCA så Frederiksborg Slot i klart måneskin. Dette møde med renæssanceslottet satte hans mægtige fantasi i bevægelse. Selv om det var

omkring midnat, da Meislings gik til ro, ville han se slottet, og trådte med andagt ind i slotsgården. Dybt imponeret skrev han til Ingemann om den første ridderborg, han havde set, og de følelser han havde. Det er måske impulser herfra, der blev forløst i hans "Fodrejse". – Ved daggry rejste de videre, og HCA så det fredelige Fredensborg Slot, der forekom ham "lidt kinesisk". Resten af vejen gennem Danstrup og Nyrup hegn var "*poetisk dejlig og så rig på afveksling*". Endelig så man Øresund med "Tycho Brahes ø", og Kronborg med Helsingør foran. De kørte ind gennem "Roskildeporten" for enden af Sudergade og over torvet.

I Helsingør

Helsingør var en livlig stad. Byen havde for længst overskredet sine middelalderlige grænser. I syd rakte den til Svingelport, i nord til Kongensgade; herfra gik en lang arm ud gennem Lundegade og St. Annagade til Lappen. Byens hovedindgang var ved Svingelporten for enden af Stengade, hvor den gamle Strandvej løb ind. Her lå Acciseboden, hvor afgiften af varer fra land skulle betales. Uden for Helsingør var der landligt med marker og haver, der ejedes af byens rigmænd. En del anlæg blev ødelagt ved Kystbanens anlæggelse. Byen havde i modsætning til de fleste købstæder næsten intet opland. Den var en søfartsby med det særlige liv, der blev udfoldet i forbindelse med betaling af

Sundtolden. I 1790 fortoldes ca. 12.000 skibe; men mellem 1807 og 1814 faldt dette tal stærkt, for så atter at stige til rekorden 24.648 i 1853. To særlige erhvervsgrupper havde tilknytning til Sundtolden, og det var sundklarerere og færgemænd. Blandt sundklarererne var der englændere, tyskere og nederlændere, og helt op til 1851 blev der prædikeret på tysk sidestillet med dansk i Mariæ Kirke. – Et meget synligt præg på byens liv satte den store garnison. En del af officererne og underofficererne var engagerede i de civile aktiviteter i byen, og HCA stiftede i hvert fald bekendtskab med to på latinskolen, hvor de underviste i dans, fægtning, tegning og matematik. Udover garnisonen var der Kronborgs fæstningskompagni, der betjente det tunge positionsskyts m.m., og mandskabet på det faste vagtskib, der samarbejdede med både fæstningen og toldmyndighederne. På Kronborg var der tillige en straffeanstalt, hvor der på HCA's tid arbejdede 43 slaver i jern og under bevogtning. - Helsingør var dengang rigere på særprægede huse med smukke billedskærerarbejder, og HCA var fascineret over den gamle by, der i høj grad talte til hans fantasi og indlevelsessevne. Det er sandsynligt, at havde den i tankerne i mange af sine senere skrifter. – Det bygningskompleks, som dannede "Helsingør lærde Skole", lå i Kongensgade, som fungerede som tilkørselsvej til Kronborg. HCA var ikke imponeret over

Helsingør Lærde Skole i Kongensgade i Helsingør er her fotograferet adskillige år efter at HCA gik der - men bygningen ligner sig selv.

den lave bebyggelse, der omgav skolen; men denne var til gengæld meget bedre end skolen i Slagelse. Der eksisterer desværre ikke nogen afbildninger før et fotografi fra ca. 1900; men oprindeligt var bygningen inddelt i seks bindingsværksfag og fra 1807 blev den sammen med nabohuset anvendt som latinskole.

HCA's første lyse dage

Lige ankommet til byen tog Meisling sig tid til at se sig om. Han og HCA besøgte Marienlyst Slotspark, som var det smukkeste HCA havde set. Han var også begejstret over udsigten fra Kronborgs øverste etage, og Meisling betroede ham at den smukke kyststrækning lignede kysten ved Neapel. Til Collin skrev han: "...o, man må blive digter eller maler ved at se den dejlige natur. O velgører tak! tak! for hvert lykkeligt øjeblik." – Vi får ikke meget at vide af HCA om lokaliteterne. Han blev kørt i korte tøjler af Meisling. Det er synd, at han ikke har været mere rundt i byen, hvis trafik og især livet på skibsbroen betog ham: "... her taler nogle tykke hollændere deres hule sprog" .- Dog nød han de mange skibe på sundet og krigsskibene, der saluterede for Kronborg. – HCA nød også at Landsfaderen den 7. juni anløb Helsingør på vej til Jylland på dampskibet Kiel. Stengade var behængt med guirlander, og i havnen havde alle skibene flag og signalflag oppe.

Meislings entre

En af HCA's skolekammerater, Ole Lund - senere herredsfoged - har skildret den nye rektors ankomst til skolen, og alle var spændte. Den 29. maj tiltrådte han. Til lejligheden havde han iført sig sort livkjole, gråmelerede benklæder, sort vest og fedtlæderstøvler. Alle lærere og

elever var stillet op i skolens sal, hvor rektor trådte ind med hænderne begravet i bukselommerne og hurtigt stolprede op gennem salen til et kateder. Han nikkede rundt og begyndte at gnække. Han var fulgt af to unge mennesker, den ene lille og undersøgt og den anden høj og ranglet. Nogle mente, at det var skolens nye pedeller; men snart fik man at vide, at de hørte til rektors husholdning. Lund hæftede sig især ved den lange. Hans ansigt var i uafbrudt bevægelse som om han gumlede på noget, og hans sorte hår hang pjusket og uredt. Han havde en grov, dårligt siddende Kjole på. Ærmeopslagene hang ud over håndleddene, og skøderne var lige ved at feje gulvet. Hans magerhed blev understreget af de tynde, snævre sommerbenklæder. – Der er ingen tvivl om, at HCA's alder og originale fremtoning samt det permanent fattige og forsømte udseende har klæbet til ham i hele skoletiden og påvirket hans forhold til skolekammeraterne. – Foruden Meisling skulle fru en også "indsættes" i selskabslivet. HCA overværede en sammenkomst, der kunne have været fra et Holberg-stykke. "*De kan tro jeg glæder mig over at komme herved. Slagelse er en skrækkelig by med ondskab og bagtalelse, ingen honnet kone går fri!*", sagde fru en, som også snart blev holdt ude fra de pæne kredse i Helsingør.

Stilen

I den første lykkelige tid skrev han en stil med titlen: "Sammenligning imellem Københavns egnen og Helsingørs egnen." Han former stilen som et brev til en ven, og den er en overgivet skildring, der rakker ned på Københavns beliggenhed og fremhæver Helsingørs. Her er et par udpluk: "*Tolv dage har jeg været her, sværmet den hele egn igennem og seet og nydt så meget...*", "*Hvor livlig og munter er dog den helsingørske Skibsbro, havnen ligger fuld af skibe og de brogede flag vejer i vinden, her synger italienske matroser...*", "*Men her ved Helsingør synes Danmark og Sverrig som kære søskende at ville forenes; tager man sig en båd, vips er man på en time i et andet kongerige...*", "*...hæver det gamle Kronborg sine grå mure og høje tårne; hør kanonerne torden! Fra vagtskibet lyder også saltskud for det store fremmede krigsskib...*", "*Jeg tænkte på Stolbergs smukke digt over denne egn, og da jeg gik i den smukke skov og hørte Hammermøllens larmen og vandets fald stod Schillers digt til Jernværket for mig...*" o.s.v. At der var en digter i HCA vidner hans stile om.

HCA's sommerferie

HCA havde sommerferie fra 15. til 23. juli. Han skulle besøge Wulffs. Han stod op kl. 3 og vandrede trøstigt de 43 km til København. Henimod aften var han fremme; men da var hele familien i Dyrehaven. Han gik så ind i

kommandørkaptajnens bibliotek, fandt Ingemanns bog Valdemar Sejr og gik i seng. Næste morgen vågnede han frisk, og inspireret af solen gennem slotsvinduet skrev han sit første naturdigt "Aftenen", der begynder: En aften dejlig, som i en roman!, og slutter: Dog er det sikkert, har jeg rigtig seet – en Gal, en Elsker, eller en Poet. – Sommeren og Helsingørs skønne omegn havde lært HCA at se. For første gang anvender han selv udtrykket nedsættende og viser dermed selvironi. Den svulstige lyriker er blevet humorist. – Wulffs hjem var nok det interessanteste i København. Her mødte han alle de kendte, og herfra aflagde han visitter hos Oehlenschläger, hos Rahbek, hos kronprinsesse Caroline og han havde selvfølgelig nær kontakt til Collin. – Hjemrejsen foregik med det første danske dampskib Caledonia, der om hverdagene sejlede til Kiel og om søndagen til Helsingør. Ved ankomsten stod fru Meisling på skibsbroen. Ferien var forbi.

Mod afgrunden

De første seks uger forløb i nogenlunde harmoni. Meisling havde travlt med overdragelser og kunne ikke koncentrere sig om HCA's person. Men fra sommerferien hos Wulffs sker en hurtigt accelererende forandring i Meislings holdning over for ham, hvilket nok har flere årsager. HCA's dårlige standpunkter i en række fag og hans tårnhøje ambitioner om at blive

digter har været væsentlige punkter. - Allerede i Slagelse advarede oberst Høeg-Guldberg, manden der faktisk opdagede ham i Odense, og Collin ham og bad ham koncentrere sig om lektierne, og kommandørinde Wulff opfordrede ham til at sætte sig rigtigt ind i egnens, Helsingørs og Kronborgs historie, og at bestille noget i skolen og ikke "sætte sig op på Pegasus". Men det blev mindre og mindre med fodrejserne, hvorunder inspirationen ofte vældede frem. - Rektorparrets nerver blev samtidig belastede, fordi det bedre borgerskab viste stor uvilje mod dem, og Meisling hånedede de helsingoranske studerendes mådelige kvalitet, som han mente skyldtes byens tilknytning til skibsfarten. Denne holdning var naturligvis med til at isolere ham. - Det gik dårligt i skolen for HCA. "*Grammatikkerne, disse sprogenes rygrade, griner mig som fæle benrade i møde*" skrev HCA til Collin, der svarede, at han skulle slå koldt vand i blodet, da hans karakterer før sommerferien jo havde været meget gode; men i øvrigt ville han gerne holdes udenfor. Dette syn på sig som en almindelig skoledreng har givet modsat virkning og øget hans depressioner og stigende ensomheds følelse, og det gjorde det ikke bedre, at han var ved at blive voksen og havde et pinagtigt forhold til det andet køn. HCA fortsatte med at skrive til Collin: "*Jeg forstår mig ikke på mig selv, flere ting falder mig lette andre vanskelige.*

Skænder man over det sidste, kan jeg med al min flid ikke proppe det ind i hovedet.", og "*Gid jeg dog havde noget andet end Græsk og Latin med Meisling.*" - Høeg-Guldberg gav ham det råd at skrive til Meisling, og det resulterede i et gribende brev, der afspejler HCA's enorme kvide. Det begynder: "*Kære hr. rektor. Jeg må tale med Dem; personlig har jeg ikke mod til det, derfor disse linier...*" og slutter: "*Foragt mig ikke fordi jeg trygler, det er jo mit hele livs vel, der står på spil...O vær ikke vred på mig, råd mig, hjælp mig, Gud vil velsigne Dem derfor. Deres inderlig taknemmelige Andersen.*" - HCA følte en svag bedring i forholdet, men det varede kort. Han skulle til eksamen; men det var koldt, og han frøs på værelset. Karaktererne blev dårlige, og HCA var nederst i klassen. Nu blev knutten atter svunget for at drive HCA frem; men hans kræfter var ved at slippe op. Han skrev atter breve og beklagede sig, og Meisling pålagde lærerne at behandle HCA med yderste strengthed. På afgrundens rand i slutningen af oktober sendte han et nødråb til Collin, og refererede Meislings ord: "*Jeg fortvivler over Dem, ved artium fik De 0 for sådan en stil*", og "*Jeg dur ikke til noget, har M tydeligt sagt mig*". Også fru Wulff skrev han til, og hun affyrede det tunge skyts. Selveste Hans Majestæt havde jo godkendt, at han blev sat til at studere, og hun rådede ham til at overhøre

H. C. Andersen var et yndet motiv på billeder, visitkortfotos - og senere også på postkort. Her er et postkort, hvor HCA skal forestille at være på Gurre Slotsruin. Og selvom HCA har været i Gurre er dette billede i alle fald ikke taget der.

Meisling. Hun henvendte sig også til Collin, og de aftalte en hjælpeaktion, som hun straks meddelte HCA. Både han og rektoren ville modtage brev fra Collin. – Collin kendte Meislinge temperament, men han var dog rektor for landets næststørste købstads lærde skole. For en enkelt elevs skyld at starte

en undersøgelse var næsten umuligt, og ville bringe rektoren i harnisk. Derfor skrev han et høfligt brev, og bad om nogle oplysninger, da han jo var ansvarlig for understøttelsen af HCA. – Samme aften Meisling fik brevet før han i blækhuset og skriver et fornærmende brev, hvor han nærmest beskylder HCA for at være luddoven. Herefter så Collin sagen i et andet lys end hidtil. - Meisling tilkaldte HCA, og gav ham ordre til at skrive til Collin og spørge om han skulle blive i huset kvartalet ud. Også for sig selv skrev HCA til Collin og spurgte, om der ikke var mulighed for, at han kunne få privatundervisning. – Collin svarede værdigt Meisling, at hvis denne ikke ville beholde HCA i huset, ville han gerne have det at vide nogle uger i forvejen. Mærkeligtvis skete der ikke i de første uger forandringer i HCA's stilling, og snart skulle han på juleferie hos Wulffs. Om han har nydt den ved vi ikke, og medens han senere altid skrev et notat om nytåret, er der ingen notater om nytårsaften 1826.

Udfrielsen

Meislings udglattende adfærd over for HCA varede kun få dage ind i det nye år, så tog forfølgelserne fat med fornyet kraft. Imidlertid var der konstitueret en adjunkt, Chr. Werliin. Han var der kun kort tid; men han havde fået interesse i HCA. Han underviste i Hebræisk, et af HCA's dårlige fag; men de forstod hinanden,

og HCA fik flere gange ug. - Werliin så, at fru en ved hjælp af tjenestepigerne morede sig over HCA som mandsperson, så han blev vred; men HCA ville ikke beklage sig til Collin. Werliin så også, at rektors hårde linie og grove sprog ødelagde HCA, og en gang han var i København, opsøgte han Collin. Collin havde lige modtaget et langt brev fra HCA, om hvordan han blev forfulgt, og hvor nedbrudt han var. Nu fik han historien fra en anden, og Werliin talte frit om fru Meislings levned, og hendes forsøg på at forføre. Collin har givetvis spurgt, hvad de kunne gøre, hvis HCA forlod Helsingør, og her kunne Werliin anviser en studieven, Chr. Ludvig Müller, der kunne forberede ham privat til studentereksamen. Det afgjorde sagen. Collin skrev til Meisling, at det var bedre for HCA, at læse privat, og han tog ham ud af skolen med det samme. Inden HCA rejste, sagde han pænt farvel; men Meisling svarede: "*Rejs De bare ad helvede til*", så HCA hankede op i sine ejendele, klatrede op i postvognen og rullede "*bort fra al min jammer og elendighed til et nyt optrin af mit liv.*"

Slutning

Under den unge Müllers manuduktion gik det godt fremad med at læse. Forberedelserne til eksamen var hård, for han planlagde samtidig sin debut som forfatter med "*Fodrejse*"; men endelig i oktober 1828 fik han sin studentereksamen med *haud* (2.

karakter). - Det viser jo tydeligt, at det var Meislings dårlige evner og strenghed, der havde skaffet HCA så mange ubehageligheder. At HCA ved siden af var optaget af sine digterier, har også belastet forholdet. Mærkeligt var det at han, på sit iskolde kammer, medens alt var sort i sept. 1826, kunne skrive et af sine allerbedste digte "*Det døende Barn*", et velformet og smukt stykke poesi: "*Moder jeg er træt, nu vil jeg sove, - lad mig ved dit hjerte slumre ind - o.s.v.*" - Det var godt, at HCA fik sin eksamen, og at han blev den berømte digter, som han hele tiden havde ønsket at blive og vidst, at han var.

Bemærkning: I et vist omfang er kildematerialets sprogbrug anvendt, for at dække indholdet så godt som muligt. Dog er ældre retskrivning moderniseret.
H. D.

Kildemateriale:

Fornedrelsens år. H. C. Andersen i Helsingør / Ole A. Hedegaard . Bent Carlsens forlag 1981

Helsingør / Knud Klem og Peter Holm Gyldendalske boghandel 1951

Fra det gamle Kongens Kjøbenhavn / J. Davidsen . Gyldendalske boghandel, ny udg. 1910

Guldalderhistorier. 20 nærbilleder af perioden 1800 - 1850 / red. Bente Scavenius . Gyldendal

EGEBÆKKEN BRINGER ENDNU EN BERETNING FRA
BESÆTTELSESÅRENE:

Oktober 1943

af Peter Würtz, redigeret af Jan Horn Petersen

Forfatteren til nedenstående er nu afdøde malermester i Snekkersten-Skotterup, Peter Würtz. Første del er tilsyneladende (ej dateret) nedskrevet umiddelbart efter de omtalte begivenheders forløb og derefter nedgravet i haven (ifølge barnebarn). 31 år efter, altså i 1974 er fortællingens anden del, ifølge forfatterens egne opgivelser, tilføjet efter hukommelsen og nedskrevet på samme skrivemaskine med et lidt svagere aftryk - måske et andet farvebånd. Retskrivningen er ændret til nutidens.

Mine personlige oplevelser ved jødeforfølgelserne i Danmark i oktober 1943.

Mandag den 4.oktober 1943 kom jeg i direkte berøring med jødeforfølgelsen. I ugen der var gået indtil denne dato, var mange jøder undsluppet til Sverige med fiskerbåde, de sejlede både nat og dag, og det blev mere og mere åbenlyst. Nogle fiskere sejlede udelukkende af idealistiske grunde, og regnede ikke stort med fortjenesten, mens andre var temmelig nøjeregnende med denne side af sagen, endda så galt at det blev ret usmageligt.

Om aftenen den 4.oktober blev med et slag denne åbenlyse sejlads stoppet, idet Gestapo pludselig indfandt sig på havnen, en båd kom ud af havnen i sidste minut og slap godt fra det, men 5 andre

både var da på vej hjem fra Sverige for at hente andre flygtninge, og da de intetanende lagde til ved kajen blev de modtaget af det tyske politi, som beslaglagde bådene og medførte fiskerne, 15 i alt, de blev bragt til en lejr, hvorfra de fem dage senere blev frigivet, med løfte om en senere dom.

Vi var nu nogle mænd der vidste at der med aftenstoget fra København ville komme nogle jøder, og vi gik derop for at hente dem, så de ikke skulle gå til havnen og udsætte sig for noget. Aldrig har jeg set så mange mennesker på vor lille station, som denne aften, det var et frygteligt syn, en tæt kompakt masse af ulykkelige mennesker som havde hørt at her var stedet, hvor de kunne slippe over i frihedens land, Sverige.

Vi lokale folk fik i en fart fat i nogle jøder, jeg fik fat i en familie med navn "Hendeles". Der var mand, kone, to døtre på 12 og 15 år, samt en gammel farmor på 85. Hun var i skyndingen med at komme afsted styrtet ned ad en trappe og var sort blå i hele ansigtet. På turen hjem fra stationen blev manden pludselig mistænksom, han blev bange for mig, han kunne jo ikke vide om jeg var ven eller fjende, sagde han, og jeg forstår ham så godt, den tilstand han befandt sig i, han var som et jaget dyr, i flere dage havde de flakket om fra sted til sted, hvor folk ville give dem husly, de sidste to nætter havde de sovet i en fugtig kælder, der havde de følt dem sikrere end i en lejlighed.

Endelig nåede vi hjem til mig, den gamle dame kunne jo næsten ikke flytte benene, så det var en forfærdelig tur for hende. Min kone lavede kaffe til os, men de stakkels mennesker havde næsten ingen appetit, det var frygteligt at sidde og se på disse ulykkelige mennesker. Manden der var den mest typiske jøde, gjorde særligt indtryk på mig, som han sad der og rystede på hovedet og stønnede, -hvad har vi dog gjort. Vi forsøgte at trøste dem så godt vi formåede, men trøst hjælper lidet i en sådan situation, her hjalp kun handling, men det var i øjeblikket umuligt, så vi måtte gå til ro og se tiden an til næste dag, om der skulle blive nogen udsigt til overfart.

Næste dag oprandt, men også den skuffede, ingen fisker turde sejle efter begivenhederne aftenen før. Luften svirrede af rygter, nogle vidste bestemt at der ville blive iværksat en husundersøgelse for at finde jøderne, man havde endda set Gestapo gå ind i et hus, andre mente at se stikkere alle steder, det hele var et virvar, ingen vidste noget bestemt og de stakkels flygtninge var fuldstændig fortvivlede, de fleste turde ikke blive, hvor de var installeret, men søgte ud i den nærliggende skov, hvor de forsøgte at skjule sig, men efterhånden så man jøder alle steder i skoven, et forfærdeligt syn. To ældre damer fandt jeg overdækket med grene, så de næsten ikke var til at få øje på, for skovbunden var overalt meget våd og sumpet.

Vores jøder var også gået derud, de turde ikke længere blive hos os efter at have hørt om husundersøgelsen, jeg var ikke hjemme da de gik, men min kone havde fulgt dem derud, og forklarede mig så hvor de var at finde, og jeg fandt dem inde i et tæt krat efter først at have talt med flere ulykkelige familier. De blev meget glade da de så mig, men jeg kunne ikke give dem noget håb om snarlig overfart, da alt jo var et kaos, jeg måtte hjem og hente en klapstol til den gamle farmor og lidt øl og forfriskninger til dem.

Da jeg kom tilbage traf jeg et par unge mennesker der også stod og skjulte sig, de hed Apter, og var også meget

nervøse, manden havde før været i jødelejr i Tyskland, og gennemgået de frygteligste lidelser, men ham skal jeg senere komme tilbage til.

Hendeles mente nu at det var bedre for dem at se at komme til København igen da alt så så fortvivlet ud her. Vi ringede så efter en fru Nielsen, som de havde boet hos i et par dage, hun kom så med første tog og hentede dem, og kunne glæde dem med at der muligvis var en chance for at komme over med en lastdamper fra København. Den gamle dame kunne ikke gå til banen og en drosche var ikke til at opdrive, Jeg ringede så til vores lokale læge og han kom straks og hentede hende i sin vogn.

Vi har siden hørt at hele familien Hendeles da de nåede til København, ved gode venners hjælp, blev indlagt som sindssyge på et hospital et par dage, og så skulle de være kommet til Sverige. Efter at denne familie var rejst gik jeg ind i skoven for at tale med Apter og hans kone, de var meget ulykkelige og vi måtte love dem at hjælpe dem med hvad vi kunne. Min kone havde sørget for mad til dem, hun var utrættelig i de dage, ingen jøde i lang omkreds var sultne, hun travede om i skoven med smørrebrød til dem så den side af sagen var i orden, men nu var det om at finde et sikkert nattelegi til dem, de turde ikke være i vores hjem, af frygt for husundersøgelse, og i skoven kunne de ikke være, da det var begyndt at regne.

Malermester Peter Würtz (f. 1912) var søn af fisker Jens Peter Würtz. Han blev udlært som maler hos malermester Julius Rasmussen i Espergærde og etablerede sig som selvstændig malermester i 1934. Han blev i 1933 gift med Ellen f. Hansen og deres bopæl var Skovvej 5 i Dalsborg.

Jeg fik så tilladelse til at benytte en lade som ligger ret afsides og langt fra vejen, men lige op til skoven. Tilladelsen blev givet af ejeren på den betingelse at jeg tog tændstikkerne fra dem der skulle overnatte der, og det gik de jo med glæde ind på.

Imidlertid var de kommet hjem til mig for at hvile lidt efter en anstrengende dag i skoven og imens gik vi et par mand ud i skoven for at se om der skulle være

flere derude. Efterhånden som det skumrede var de fleste forsvundet tilbage til deres logier eller gemt sig mere sikre steder, men vi fandt dog alligevel to familier der endnu gik og vadede i regn og pløre. Vi tog så hver en familie med os hjem, dem jeg fik hed Farber, mand, kone og to sønner, den ene en syg vanskabt stakkel. Det var fattige folk, manden var væver på en klædefabrik, og de så meget luvslidte ud.

Da de så havde fået noget at spise gik de alle op i laden. Jeg måtte følge dem igennem skoven derop, de havde en forfærdelig tur de stakkels mennesker, igennem mudder og pløre, over grøfter, stengærder og pigtråd, regnen styrtede ned og alt var sort om os. Det første jeg så, da jeg åbnede porten og lyste ind med min lygte var et par forskræmte mus, der forhen over gulvet, jeg ville ikke sige det for ikke at skræmme dem, men de opdagede det selv i nattens løb. De havde det ellers godt i laden der var fuld af dejlig tørt hø.

Næste morgen gik jeg og en anden op med kaffe til dem, de var glade for deres logi, for der følte de sig temmelig sikre, men de var fortvivlede over at der endnu ikke kunne siges noget om overfart, vi måtte, så godt vi kunne, holde modet oppe i dem og berolige dem, de gik så en og en hjem til mig og vaskede og barberede sig, de gik så

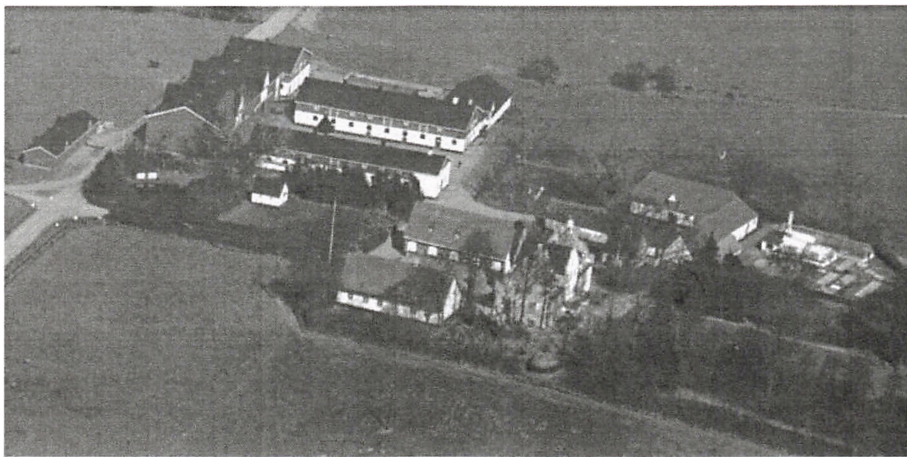
tilbage til laden og ventede der på gode nyheder.

Hele den dag var jeg rundt for at skaffe skibslejlighed til dem, og kom også i forbindelse med forskellige mennesker, som mente de kunne hjælpe, men det var til summer som var umulige at skaffe, og de to familier rådede tilsammen over 1900 kr. og der forlangtes 1000 kr. pr. menneske og de var i alt 6 mennesker, så jeg måtte opgive det igen og køre hjem...

Her mangler tilsyneladende en del af beretningen.

Flytteomnibus holdende uden for, fuld af jøder og mine to familier kommer i det samme ud af skoven, fulgt af en ven af mig, og de hoppede så alle op i omnibussen, glade og forventningsfulde vinkede de til mig, ingen af dem vidste på det tidspunkt hvilken skæbne der ventede dem.

Jeg fik så at vide at nogle mænd havde sørget for et skib som skulle afgå fra en havn nord på, sent om aftenen, de skulle kunne medtage 200 flygtninge, og alt var tilrettelagt så der ikke skulle kunne ske noget uheld, og en af dem vidste at vi havde disse to familier boende i laden, så derfor kom de og hentede dem, og samtidig blev det aftalt at de skulle komme igen kl. 19.30 med tre store lastbiler og hente 84 jøder som skulle med samme skib.

Alt tyder på, at den lade som man lånte til at huse jøderne i de famøse oktober-nætter var her på Flynderupgaard. Det har dog ikke kunnet verificeres, ligesom det heller ikke kan påvises hvilken bygning på Flynderupgaard, der var tale om. (Foto 1937)

Der blev straks sendt bud rundt til de forskellige steder hvor jøderne opholdt sig, om at indfinde sig på det aftalte sted når vognene kom. Allerede kl. 19 begyndte de at komme, de blev alle fulgt til deres kvarterværter, da jo ingen af dem var stedkendt i byen, vi stod så nogle stykker og sørgede for at få dem ind i nogle tomme garager på stedet, som var stillet til rådighed for dem.

Da vognene så kom, med lidt forsinkelse, var alle 84 jøder ankommet, lægen var der også, da der var flere børn med, som var ret urolige. Dem gav han en indsprøjtning, så de sov i nogle timer, man turde ikke lade dem skrigе i sådan en transport, så blev alle jøderne talt op, deres navne skrevet op på lister, samt hvor mange penge de betalte. Alle

kom med da de velhavende måtte betale for de fattige, det hele kom i en kasse, hvor mange penge der blev betalt har jeg ikke kunnet få oplyst, men det har været en ret anseelig sum.

Da alle disse formaliteter var overstået var vi klar til at læsse, jeg kalder det læsse, da jag aldrig har tænkt mig at skulle være vidne til noget så uhyggeligt. Der blev lagt 28 mennesker op i hver vogn, nogle sad på kufferter, andre lå ned på bunden af vognen og da de alle var kommet op blev der lagt en stor presenning op, som lå henover hovederne på dem, da der ikke var noget stativ at sætte dem fast i, men mennesker lider meget for friheden, så de sagde ikke noget til det, og

køreturen skulle var i ca. 1½ time, hvis alt gik vel.

Det var med lettelse vi der blev tilbage så den sidste vogn dreje om hjørnet, et par af arrangørerne kørte lidt i forvejen i en drosche for at sondere terrænet. Imens vognene blev læsset var der meget nervøsitet blandt os der havde med det at gøre, for enhver der kom forbi stod jo stille for at se hvad der foregik, og i sådan en situation ved man ikke hvad det er for folk, og hvad ulykker de kan lave. En ung mand blev mistænkt for at være stikker og vi havde nær måttet tage ham og spærre ham inde, men så kunne han klare for sig og bevise at han ikke havde noget ondt i sinde.

Lidt efter gik vi hver til sit, og med en rolig samvittighed gik vi til ro denne aften og sov godt hele natten, nu mente vi alt var overstået og at der var fred i lejren.

Klokken syv blev jeg vækket ved banken på døren, jeg sprang op og åbnede døren og stor var min forbavselse, da jeg ser en af dem der var med i droschen sammen med to af jøderne med et lille barn. Hele foretagendet var mislykket, fortalte de mig, alle 84 jøder var kommet tilbage, for da de var nået omtrent derud kørte lederne ned til havnen for at se om alt var i orden og der fik de den store skuffelse at hele havnen var besat af Gestapo, og det var håbløst at tænke på sejlads den

aften, så de så ingen anden udvej end at køre tilbage med hele karavanen igen, da det ikke var til at få logi til alle disse mennesker på den tid af aftenen.

Alle de andre jøder var blev anbragt i den før omtalte lade, straks da de kom tilbage til , tidligt om morgenen, men de to med barnet der kom op til os ville helst undgå trængslen der, blev hos os et par timer til de blev hentet af nogle bekendte, de før havde været hos . Vi fik nu i en fart kogt nogle store gryder havregrød og bragt op i laden, det var hårdt at se alle disse skuffede mennesker, som aftenen før havde det bedste håb, og hele natten havde måttet lide forfærdeligt, som de lå sammenstuede i lastvognene med de tunge presenninger hvilende over sig. De fik tilbagebetalt deres penge minus 15 %, som vognene kostede, og mange knurrede herover, som man godt kan forstå, da de jo alle vidste, at jo flere penge de havde, jo større var chancen for at komme over.

Pludselig fik vi at vide at den første vogn, som kørte herfra, hvori befandt sig vore før omtalte venner, familierne Apter og Farber, ikke var kommet tilbage. Man havde fået anbragt jøderne i kirken deroppe og tidligt om morgenen var den blevet omringet af Gestapo, de trængte ind og tog alle jøderne, og sandsynligvis også vore venner.

Det var det hårdeste slag for min kone og mig, disse mennesker var man

kommet til at holde af, som om de hørte til ens familie, aldrig vil vi glemme disse mennesker, som fuldt ud havde tiltro til os. De stolede fuldt og fast på os og vi havde forsikret dem at de nok skulle komme over og beroliget dem på alle måder, men skæbnen ville det anderledes. Det vil pine os til alle tider, for vi følte et virkelig ansvar for dem.

Men tiden var ikke til grublerier, der måtte handles. Alle disse mennesker kunne jo ikke blive i laden, der var ikke plads til dem og vi fik så anbragt dem i missionshuset, som ligger ved Strandvejen, ca. en kilometer fra laden, men de kunne ikke gå gennem skoven hele vejen derved uden at blive set fra offentlig vej. Snart var de alle ankommet dertil, der blev hurtigt varmt i salen og mange af egnens folk kom med kaffe og brød til dem. I løbet af dagen rygtedes det jo i byen at de var der, så det strømmede snart ind med mad til dem, frugt og slikkeri til børnene kom der også meget af, mere end de kunne spise. Folk på egnen var meget hjælpsomme, enhver ydede hvad han formåede.

Vi indså snart faren ved at have alle disse mennesker siddende der, hvis der skulle

Skotterup Missionshus fotograferet i 1938 - her indkvarteredes en stor gruppe jøder i oktober 1943.

blive iværksat en razzia fra tysk side, ville de blive fanget som i en fælde, så de måtte snart bort derfra, og i løbet af dagen blev også mange hentet af folk som skulle skaffe dem over fra forskellige steder.

Da klokken var fem om eftermiddagen var der kun 31 jøder tilbage i

missionshuset og de mente at alt håb var ude for dem, for det var de mindst bemidlede der var tilbage og de var ikke rigtig i forbindelse med nogen der kunne hjælpe dem.

Da fattede jeg en plan som jeg de kommende timer satte alt ind på. Jeg vidste at der var en del penge til rådighed, nogle var overskud fra andre transporter, andre var vistnok skænket til formålet af forskellige institutioner og privatpersoner, jeg vidste også hvem der havde pengene og gik så op til den mand og forelagde ham min plan.

Denne gik ud på at købe to store røgterbåde af fiskerne og få disse til at ro dem ud til deres bundgarn ved sekstiden (bådene lå i havnen og skulle passere politivagten for at komme ud, så det kunne kun fiskerne ordne), når så mørket faldt på skulle de ro ind til en nærmere aftalt badebro, fra en villahave overfor missionshuset, med kun Strandvejen imellem. Jeg ville så forsøge at få fire mand til at ro, hvilket jeg mente ville blive vanskeligt, da det ikke er legeværk at ro sådan en stor båd med 15-16 mennesker i, til Sverige. Fiskerne var ikke meget villige, hvad jeg godt forstår, eftersom 15 af deres kammerater stadigvæk sad arresterede. Når så båden var ankommet skulle jøderne følges over Strandvejen ned i båden. Min plan blev anerkendt og jeg kørte så ned til havnen....

Efter 31 års forløb, fortsætter jeg hermed mit afbrudte skrivi...

...lige til at ro dem ud til deres bundgarn i skumringen og derfra ind til den omtalte bro, ca. midt imellem Snekkersten og Espergærde, og fortoje båden og derefter forlade dem. En anden nødvendig sag skulle jo også ordnes på den korte tid der var til rådighed, fire timer efter vores plan, var at skaffe villige folk til at lægge krop til, det var jo både fysisk og nervemæssigt en stor indsats. Der skulle bruges to mænd i hver båd, det var et risikabelt foretagende og uden nogen belønning i udsigt.

Der skulle skaffes i hvert fald tre mand som var kyndige, men det gik betydeligt lettere end jeg havde ventet. To mand var straks villige, 3. manden lykkedes det også at skaffe, en mand på ca. 30 år, gift, men barnløs og meget søvnt. Han forlangte et honorar som jeg kunne imødekomme i kraft af de penge jeg havde fået stillet til rådighed. Det var et fuldkomment rimeligt krav i forhold til hans indsats; var han omkommet havde hans kone stået uden forsørger. Hun fik også udbetalt pengene på stranden i det øjeblik de afsejlede.

Posten som fjerdemand havde jeg afsat til mig selv, jeg har nemlig altid færdedes på Øresund lige fra barn. Da så alt var planlagt kom min far, forhenværende fisker og 67 år

gammel, han forbød mig at ro, med den begrundelse at jeg havde kone og to små børn og 31 år gammel. Jeg måtte bøje mig, det blev som han ville.

Klokken 19 var den aftalte tid til at transporten skulle afgå og vi der var betroet opgaven skulle møde et kvarter før. Alle var der på klokkeslæt, plus enkelte udenforstående der havde hørt noget om transporten og vi var egentlige glade for at de kom og var behjælpelige med at følge vores flygtninge over Strandvejen og ned til bådene. 31 voksne, yngre, ældre og svagelige, alle havde opgivet håbet. Der var også nogle børn, jeg husker ikke mere det nøjagtige tal, ca. 4-6 stk., men vor gode lokale læge var på pletten og gav dem indsprøjtninger så de sov da de blev båret til bådene. Alt gik fuldkommen planmæssigt, ingen svigtede, klokkeslæt blev overholdt, der var ikke mere end 5 minutters forsinkelse. Da alle var i båden, 15 i den ene 16 i den anden plus børnene der sov trygt på deres indsprøjtninger, samt fire kyndige og uforfærdede roere. Afgangen foregik, den første og yderste båd gled ud i mørket, den næste lige efter. Der skete et lille uheld med den sidste båd, nogle få meter ude tørnede de på en sten der lå under vandspejlet, den tungtlastede båd stod fast med kølen på stenen. Vi var så et par mand der øjeblikkeligt måtte vade ud og få båden vrikket løs, samtidig med at de to roere skubbede fra med årerne, og så forsvandt de ud i mørket. Sigtbarheden

var god og de skulle sejle til Rå lidt syd for Helsingborg, - der er ca. 13 kilometer.

Vi få der stod tilbage forlod omgående stedet, heldigvis, jeg fik at vide næste dag at et kvarter efter var Gestapo der og fandt et tomt hus, så en må jo have meldt det. Jeg havde det ikke godt, jeg cyklede igennem skoven ud på Strandvejen ved skovløberboligen og gik ned til stranden ved Skotterup Kro, månen var da kommet frem, jeg stod ved det gamle piletræ og så udover vandet. Det lå ret roligt, vinden blæste svagt fra vest, pludselig kunne jeg i månestriben se to mørke skygger passere et godt stykke ude, på tværs af lysstriben.

Efter godt fire timers forløb skal jeg indrømme at reaktionen melder sig, jeg kunne ikke mere, jeg synes det var en dødsfælde jeg havde lokket alle disse mennesker i. Så måtte jeg hjem og skifte det våde tøj. Min mor var da kommet, jeg følte mig rigtig syg, og så den forfærdelige skyldfølelse man besættes af, det var selvfølgelig min gamle far jeg tænkte på mest af alle.

Den aften lærte jeg hvor værdifuldt et virkeligt kristeligt livssyn og den fuldkomne tro på Gud, betyder for mennesker, Min far var mit et og alt, jeg beklagede mig til hende, fortalte hvad jeg følte, hun var ganske uanfægtet, gik og bagte æbleskiver, det var fatters livret, som hun altid sagde.

Jeg sagde i min deprimerede tilstand, at jeg følte mig som en snigmorder.

Så skal jeg love for, at hun kunne sige noget og så overbevisende at jeg bøjede mig helt beskæmmet, hun sagde nemlig "jeg har bedt til Gud i tro om at det vil lykkes, og når jeg har gjort det så er jeg altid sikker, han har endnu aldrig svigtet mig og vil heller aldrig gøre det". Han gjorde det heller ikke.

Ved 23-tiden hørte jeg en kendt lyd, engelske bombemaskiner, de kom jævnlige ved den tid og kastede magnetiske miner i Sundet. Så hørte vi luftsirenerne fra Helsingør, jeg gik ud i haven og så projektørernes lysstråler mod den sorte nattehimmel og et helt fyrværkeri af antiluftskyts fra luftværnsbatterier i Helsingør og fra svenskekysten, samt fra tyske patruljebåde i Sundet, - det var automatisk flakskyts med lyssporprojektiler. Jeg tænkte selvfølgelig på de mænd som jo nu skulle være på vej hjem, hvis alt var forløbet vel. Det varede ca. en time, englænderne kom altid i flere bølger med ca. et kvarter imellem.

Lige før kl.2 puslede det i køkkenet, jeg var ude med det samme og der stod min far og hans makker, de kom ind og sidde, trætte men glade, min mor der var lidt tunghør vågnede nu af sin stol og hilste meget hurtigt. Så var hun ude i køkkenet og hente æbleskiverne og kaffesurrogaten, hun serverede,

men appetitten var ikke stor. Jeg tror nok det skuffede hende noget, de sad så stille og nippede til det, jeg lagde mærke til en ting, der undrede så meget. Stadigvæk kiggede de i deres håndflader, til sidst bad jeg dem om at se med, jeg kan ikke glemme det syn, blodige håndflader, alt var slidt af, men efterhånden fik jeg dem til at tale om turen.

De synes det var gået rigtig godt. De to både havde fulgt hinanden så godt det kunne lade sig gøre, da de var nået godt midtsunds blev der noget søgang, en åre knækkede, men de dygtige og søvante bådejere havde forudset sådanne uheld og lagt en reserveåre i hver båd. Da de var nået ind i svensk territorialfarvand og sagde at nu var de reddet, reagerede jøderne spontant, flere af dem rejste sig op i båden og råbte hurra, det er en ting man ikke må gøre, når en båd er lastet som de var. Redningsmændene måtte omgående sørge for disciplin på en håndfast måde, der er 30-40 meters vanddybde, så en kæntringsulykke ville jo være druknedøden for alle.

Endelig nåede de ind i havnen, en fuldt oplyst havnekaj, det var jo for danskerne noget enestående, eftersom vi havde total mørklægning i Danmark.

Om Græsborghus og Kellerishus

Helsingør Byråd har netop vedtaget en ny lokalplan for ejendommen på Kongevejen 306 i Kvistgaard. Lokalplanen indebærer at den nuværende bebyggelse skal rives ned og i stedet skal der bygges 24 nye boliger på den store grund.

Af Kjeld Damgaard

Da gårdmand Niels Olsen i 1790'erne flyttede sin gård ud af Nyrup Landsby – ud på den jord, der var blevet ham tildelt fra den nedlagte Munkegaard Landsby - så var der masser af plads. Hele området vest for Kelleris Hegn – med undtagelse af de "sørgelige" rester af landsbyen Munkegaard - tilhørte Niels Olsen. Han placerede naturligt sin gård ved den nye Kongevej, der gik mellem Hirschholm og Helsingør - og det var først i starten af 1860'erne, at gården kom til at ligge lidt klemt inde mellem Kongevejen og den nyanlagte Nordbane.

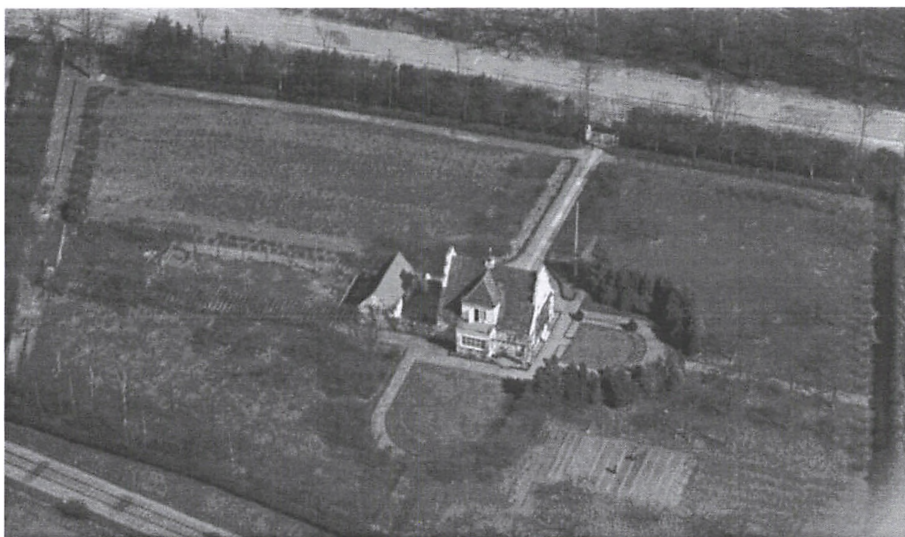
På de jorder, som gården Qvistgaard havde, anlagdes så en station – Tikøb Kommunes eneste station indtil 1891. Man valgte da at give stationen navn efter gården – og dermed kom byen, der voksede op omkring stationen også til at hedde Kvistgaard. For at skelne

Detalje fra Kellerishus' park-lignende have.

mellem by og gård, kaldtes gården ofte for Kvistgaard Hovedgaard.

Efterhånden som byen voksede, indskrænkedes gårdens areal, og i perioder var ejerne af Kvistgaard Hovedgaard tilmed af økonomiske årsager nødt til at sælge jord. Om det lige var tilfældet i 1917, da B.

Da Sylvest-Jensen i 1937 fotograferede Kellerishus var endnu store dele af arealet stadig græsmark. Øverst i billedet ses Kongevejen, nederst til venstre skimtes Nordbanen.

Johannsen solgte de 9.000 kvm fra nord for gården, vides dog ikke. Særligt velegnet til landbrugsdrift var arealet imidlertid ikke, og noget kunne tyde på, at arealet blot havde været udlagt til græsning.

På den ny erhvervede ejendom opførtes et hus, der kaldtes Græsborghus – vel fordi det lå midt på den store græsmark. I 1929 måtte boet efter den afdøde ejer, direktør Jens Dalsgaard Riis-Hansen imidlertid lade huset gå på tvangsauktion.

Den nye ejer af ejendommen hed Thorvald Alex Petersen, der omdøbte ejendommen til "Kellerishus" – efter

den nærliggende skov. Han plantede området til med frugttræer – træer, der endnu står en del af på ejendommen. I 1944 overtog ingeniør Tage Illum ejendommen for 40.000 kr. Han måtte den 23. marts 1945 se ejendommen brænde, men det gik dog kun ud over tagkonstruktionen – og ejendommen genopbyggedes i samme stil.

Næste ejer i rækken var kroejer Christian Asmussen, der havde Helsing Kro og Hotel, men han solgte allerede året efter – i 1948 – ejendommen til tekstilhandler Viggo Clausen, der atter i 1950 solgte til direktør og konsul Eigil Koch. Koch var

konsul for New Zealand, men efter hans død i 1964 solgte enken ejendommen til havearkitekt Frank Pettersson og hans hustru cand.pharm. Hanne Grethe Pettersson for 196.200 kr.

Frank Pettersson var ret engageret i egnens ve og vel – og kom med flere forslag til forskønelser forskellige steder, bl.a. i selve Kvistgaard. Han blev også tilknyttet hhv. Tikøb og Helsingør Kommune, hvor han bl.a. var konsulent for Helsingør Kommune og udgav bl.a. bogen "Tanker og Træer" i 1975. På Kellerishus byggede han således i 1967-68 en tegnestue til og anvendte således

ejendommen i det daglige arbejde. Men allerede i 1971 solgte familien Kellerishus og flyttede til deres nyerhvervede gård "Sølyst" i Saane. Her fik Hanne Grethe Pettersson mulighed for at dyrke sin store interesse, nemlig fåreavl.

I en femårig periode ejedes Kellerishus af bagermester Knud Pedersen, men i 1976 overtoges ejendommen af Grethe Szabad, som mange nok bedst kender som den person, der gennem flere årtier satte sit præg på Tibberup Mølle, som hun gjorde til sit hjem, værksted og udstillingsområde. Hun boede da også

Denne bygning er opført som tegnestue af havearkitekt Frank Petterson, men anvendes nu til butikken „Jagt Import Lageret“ - drevet af Carl Szabad.

fortsat på Tibberup Mølle og overlod i stedet Kellerishus til sin søn, Carl Szabad, som siden 1985 har ejet ejendommen. På ejendommen havde fandtes i en årrække en børnehave, drevet af Rudolf Steiner Skoleforeningen. Carl Szabad har igennem en årrække desuden drevet forretning fra ejendommen, idet den gamle tegnestue nu er indrettet til "Jagt Import Lageret".

Men om kort tid er det slut. Byrådet har godkendt, at ejendommen rives ned og den store park med de gamle træer må lade livet til fordel for et nybyggeri af 24 boliger i tre blokke. I Kommuneatlasset er Kellerishus vurderet som "middel bevaringsværdi"

(SAVE-karakter 4), men det er i forbindelse med lokalplanforslaget vurderet, at *den gamle ejendom ikke på attraktiv måde vil kunne hævde sig i sammenhæng med den projekterede moderne boligbebyggelse.*

Man kunne vel her i 12.time spørge om det ikke havde været mere rigtigt med en anden arkitektur, der passede til den gamle ejendom – således at Kommuneatlassets intention om bygningens bevarelse kunne være blevet opfyldt ?

Sydkystens ældste „nulevende“ forening fylder 100 år

Den 21. august 2004 fejres 100 års jubilæet for den ældste forening på Syd-kysten. Foreningen startede i 1904 som *Grundejerforeningen for en Del af Tikøb Sogn* - i det dens område var hele den del af Tikøb Sogn, som lå mellem Kongevejen og Øresund.

Blandt grundejerforeningens første store opgaver var, at skaffe vand- og gasforsyninger til området. Det lykkedes faktisk over al forventning - og foreningen voksede sig i løbet af de næste årtier til over 600 medlemmer.

Årsagen til dette meget store medlems-tal var naturligvis, at foreningen dengang varetog en lang række opgaver, som sidenhen er blevet overtaget af kommunen. Foruden vandforsyning og gasforsyning gælder det f.eks. også dagrenovation, gadebelysning, vanding af grusveje, bænkeopsætning, strandrensning og opsætning af vejnavneskilte.

Derudover optrådte foreningen meget ofte som talsmand for sine medlemmer overfor offentlige myndigheder m.v. Mange af opgaverne er i tidens løb blevet overtaget af kommunen, og dermed er foreningens opgaver mere og mere gledet over til at være en slags vagt-

hund overfor de offentlige myndigheder.

Selvom foreningen har forsøgt at ændre profil og navn til „*Borger- og Grundejerforening for Espergærde og Snekkersten m.v.*“, så har det i de sidste 25 år været vanskeligt at fastholde et stabilt medlemstal - på trods af at antallet af husstande jo er forøget væsentligt.

Men en lille stædig gruppe holder fast, og arbejder til alles bedste med lokalplaner, skoleplaner, Sankt Hans Fest på Kirkestranden, vejproblemer, miljø-sager, fredningssager, bænke o.s.v., o.s.v.

Og nu kan foreningen så fejre sit 100 års jubilæum. Det sker lørdag den 21. august i Espergærde Centret. Der kommer to orkestre, der bliver festtale af borgmester Per Tærsebøl, en lille historisk udstilling, ponyridning samt udgivelse af en jubilæumsbog.

Jubilæumsbogen er skrevet af Kjeld Damgaard, og omhandler Sydkystens historie gennem 100 år og kun i mindre grad foreningens historie. På jubilæumsdagen i Centret kan den købes for kun 200 kr!

Kronborgs omgivelser

af Holger Dahl

Siden værftet lukkede, og efter at Kronborg blev kandidat til rangen af kulturarv, har Helsingør ønsket et værdigt projekt for området mellem slot og by. –Nu er det lykkedes. –Landskabsarkitekt Jeppe Aagaard Andersens oprindelige projekt er blevet omarbejdet og har fået en klar og tiltalende form.

Fonden Realdania støtter projektet med 115 mill.kr., og den 19. april vedtog Helsingør byråd det med betegnelsen: Lokalplan nr. 1.101 for "Frilægning af Kronborgs omgivelser og indretning af den bynære havn". Projektet fremgår af kortet.

Vandgraven vil blive gennemført, så Kronværksmuren bliver fuldt frilagt, og mellem den gamle granitdok og adgangsbroen til Kronborg anlægges en flot plads. Et stort indre havnebassin bliver udgravet, hvilket sikrer det frie blik fra byen mod fæstningen, og en forenklet von Scholten ravelin bliver midtpunkt i det levende sceneri. Herudover bliver området anlagt med

parkeringsplads, grønne områder m.v. Langs Havnegade anlægges endvidere en sænket promenadekaj. –Alle vi, der har fulgt udviklingen, ser frem til en god gennemførelse af projektet.

Den fremtidige bebyggelse af værftsområdet er ligeledes blevet mere detaljeret besluttet. Det dominerende Krondiamantbyggeri er opgivet, og lokalplan nr.1.102 for "Byggefeltet på værftsområde" er blevet vedtaget. – I henhold til denne skal bygning 13 genanvendes og 5 andre bygninger ombygges. Hele byggefeltet skal underkastes en arkitektkonkurrence om indretning og fornyelse. Projektet har fået kaldenavnet Kulturværftet.

Det bliver interessant at se hvilke ideer, der kommer, og hvordan det endelige resultat bliver. Glædeligt er det, at der bevares minder fra Helsingørs periode som værftsby, og det er nærmest dramatisk spændende at følge Handels- og Søfartsmuseets skæbne. – Det ville være en ønskedrøm for mange, at se det placeret i de bygninger, der idag anvendes af HV-turbo.

Således ser tegningen af Kronborgs omgivelser ud. Idéen med ændringerne er at hele voldanlægget omkring Kronborg vil komme til at træde langt bedre frem end i dag. Det er også meningen at Værftshalvøen skal forsvinde til fordel for en enkel, flad udgave af von Scholtens Ravelin. De nuværende parkeringsmuligheder langs Nordre Mole forsvinder, blandt andet fordi der graves ud til genskabelse af de gamle voldgrave langs Kronborgs mure.

Møder og arrangementer

SØNDAG DEN 29. AUGUST:

Byvandring i Mørdrup

Med journalist og lokalhistoriker **Kresten Tommerup** som guide arrangeres en byvandring i Mørdrup Landsby. Turen starter på hjørnet af Mørdrupvej/Hovvej og slutter samme sted. Turen vil tage ca 2 timer og koster for ikke-medlemmer 10 kr. Turen arrangeres i samarbejde med Bevaringsforeningen Mørdrup Landsby i anledning af denne forenings 20 års jubilæum.

TID OG STED: Søndag den 29. august kl 14.00 på hjørnet af Hovvej/Mørdrupvej.

TIRSDAG DEN 14. SEPTEMBER:

Kampen om folket

Ove Korsgaard er ansat ved Danmarks Pædagogiske Universitet, og han er for nylig blevet dr.pæd. på grundlag af de tre bøger han har skrevet - „Kampen om kroppen“, „Kampen om lyset“ og „Kampen om folket“. Ove Korsgaard taler og skriver om bevægelser og strømninger, der gennem tiderne har ført til forandringer i det danske samfund og for danskerne. Ove Korsgaard vil ved besøget i Historisk Forening især fortælle om sin sidste bog - „kampen

for folket“, der beskæftiger sig med ændringer i samfundet indenfor de sidste 500 år.

TID OG STED: Tirsdag den 14. september 2004, kl 19.15 på Espergærde Bibliotek.

TIRSDAG DEN 19. OKTOBER:

Mands Minde - mennesker jeg har mødt

Fhv. provst **Erik Hoppe** husker meget fra sit lange og indholdsrige liv. Han er født i Thy i et levende og aktivt landbo-miljø, hvor hans far var lærer. Erik Hoppe læste teologi, blev præst - først i Skovshoved, senere på Lukasstiftelsen, og derefter provst i Jægersborg. Erik Hoppe har deltaget aktivt i livet omkring sig, og han har mødt mange mennesker, som på den ene eller anden måde har betydet noget for ham. De mennesker vil han fortælle om, når han kommer på besøg i Historisk Forening for Espergærde og Omegn.

TID OG STED: Tirsdag den 19. oktober 2004, kl 19.15 på Espergærde Bibliotek.

TIRSDAG DEN 16. NOVEMBER:

H. C. Andersen

Docent, dr.phil. **Jens Kr. Andersen** fra Københavns Universitet holder denne aften foredrag over eventyrdigteren H.C. Andersen, hvis verdensberømte kortprosa siden forfatterens tid er gået under fællesbetegnelsen „eventyr“. For en nærmere betragtning tilhører „eventyrene“ imidlertid i mange tilfælde andre genrer, ligesom de, der faktisk fortjener betegnelsen, kan være af helt forskellige slags. Foredraget vil kaste lys over de mange forskellige genrer, som H.C. Andersen benyttede, og som har hver deres æstetiske love og hver deres historie.

TID OG STED: Tirsdag den 16. november 2004 kl 19.15, på Espergærde Bibliotek.

TIRSDAG DEN 7. DECEMBER:

Hvad er det ?

Med fhv. programredaktør i Danmarks Radio, **Piet van Deurs** i sin gamle rolle som leder af quizzen „Hvad er det?“ er der lagt op til en forrygende juleafslutning på Espergærde Bibliotek. Foreningen giver kaffe med æbleskiver og solbærrøm, så alle forudsætninger er til stede for en rigtig hyggelig aften i den mørke december måned.

TID OG STED: Tirsdag den 7. december 2004, kl 19.15 på Espergærde Bibliotek.

LØRDAG D. 7. AUGUST

OG SØNDAG D. 8.

AUGUST:

Mennesker og Huse langs Snekkersten Stationsvej

I rækken af udstillinger, der hvert år arrangeres i forbindelse med Snekkersten Havnefest er turen i år kommet til en af de mindre veje i Snekkersten: Snekkersten Stationsvej. Ikke desto mindre er der alligevel basis for en udstilling, idet vejen bl.a. har huset forsamlingshuset „Frem“, Ville Heises Børnehjem, Station og Posthus - foruden selvfølgelig en række villaer.

Udstillingen er som sædvanlig arrangeret af Ritta Vogensen Jensen, Christian Sørensen og Kjeld Damgaard. Der er gratis adgang til udstillingen, der gentages på Flynderupgaard Museet i januar-februar 2005.

TID OG STED:

Lørdag den 7. august 2004, kl 14.00-24.00 og

Søndag den 8. august 2004, kl 10.00-18.00.

Apropos diskussionen om udflytning af diverse statsinstitutioner - så spør vi bare:

- Havde det ikke været nemmere at flytte Det Kgl. Bibliotek til Espergærde ?

Ny kasserer i Historisk Forening

På den årlige generalforsamling i Historisk Forening skete der et par ændringer i bestyrelsens sammensætning. Dels ønskede kassereren gennem 12 år, Fini Pode Pedersen, ikke at fortsætte. Han blev afløst af Dorrit Olsen. Også sekretæren, Else Elbæk, ønskede ikke genvalg, og blev afløst af den hidtige suppleant Mads P. Vej-Hansen. Else Elbæk overtog derpå den ledige suppleantplads.

Regnskabet viste et pænt overskud på 8.173,80 kr og foreningens formue er herefter på over 31.000 kr. Generalforsamlingen var godt besøgt - omkring 100 medlemmer var mødt frem - men foreningens medlemstal er da også fastholdt i forhold til forrige år: Der er knapt 350 medlemmer.

HUSK, foreningens hjemmeside:
www.egebaekken.dk

Klik ind og se de nyeste opdateringer af foreningens program, henvisninger, links, adresser og meget andet.

Web-redaktør: Mads P. Vej-Hansen,
vej-hansen@dadlnet.dk

Historisk Forening for Espergærde og Omegn

Årligt kontingent: kr 100,-, som indbetales på gironr. 604-3151 til kassereren.

Bestyrelse:

Formand: Holger Dahl, Hyacintvej 19, Mørdrup, 3060 Esp., tlf 49 13 17 16.

Kasserer: Dorrit Olsen, Rugmarken 45, Mørdrup, 3060 Esp., tlf. 49 17 05 12

Sekretær: Mads P. Vej-Hansen Bygmarken 12, Mørdrup 3060 Esp., Tlf. 49 13 24 67

Best.medl.: Nina Etting, Gl Strandvej 406, Tibberup, 3060 Esp., tlf 49 13 29 00.

Best.medl.: Ruth Sølvhøj, Mørdrupvej 77 A, Mørdrup, 3060 Espergærde Tlf. 49 13 21 15

Suppl.: Else Elbæk, Gefionsbakken 5 B, 3060 Esp., tlf 49 13 51 44

Suppl.: Bjørn Andersen Lucernemarken 10, Mørdrup 3060 Esp., Tlf. 49 13 11 25

EGBÆKKEN

Udgives to gange årligt som medlemsblad for Historisk Forening.

Redaktion:

Ansvarsh.: Kjeld Damgaard, Helgavej 8, Mørdrup tlf 49 13 52 97. E-post: damgaard@tikobkommune.dk

Holger Dahl, tlf. 49 13 17 16.
E-post: holgerit@tiscali.dk